

Pedagógiai program

Nevelőtestületi elfogadás dátuma: 2025. augusztus 29. napján

Érvényesség: 12 hónap

Tervezett felülvizsgálat dátuma: 2026. január - június

Felnőtt Oktatási Központ és Gimnázium

1147 Budapest, Telepes utca 32.

OM azonosítója: 201418

Intézmény fenntartója: Tanuló Dolgozókért Alapítvány

Tartalomjegyzék

I. Általános alapelveink, küldetésünk megfogalmazása, intézményünk bemutatása	6
1. Bevezetés	6
1.1 Helyzetismeret és küldetésnyilatkozat.....	6
1.2 Intézményünk bemutatása	7
1.3 Intézményünk alapelvei, céljai és feladatai a Nemzeti Alaptantervben meghatározott pedagógiai feladatok alapján.....	7
1.3.1 Az emberi magatartás általános értékei.....	7
1.3.2 A helyi értékek meghatározása	8
1.4 Jogszabályi háttér.....	9
II. NEVELÉSI PROGRAM INTÉZMÉNYÜNKBEN.....	11
2. A nevelési program alapelvei, struktúrája és funkciója	11
2.1 Nevelő-oktató munkánk pedagógiai alapelvei	11
2.2 Az esélyegyenlőség biztosítása, a hátrányos megkülönböztetés tilalma	12
2.3 Az alkalmazandó és követendő módszerek az új pedagógiai felfogás érvényesítésében	13
2.4 A minőségi tudás kritériumai.....	13
2.5 Az ismeretek és képességek integrált fejlesztése: a kulcskompetenciák	14
2.6 Nevelő-oktató munkánk pedagógiai céljai, feladatai, eszközei, eljárásai.....	17
2.6.1 Az oktató-nevelő munka hatékonyságát jelentős mértékben befolyásoló intézményi tényezők	17
2.7 A felnőttoktatásban realizálódó oktató-nevelő munka alapelvei.....	19
2.8 A felnőttoktatási intézményben folyó oktató-nevelő munka színterei	19
2.9 A felnőttoktatási intézményben folyó oktató-nevelő munka módszerei.....	20
2.10 A tanulók és a pedagógusok együttműködésének formái.....	20
2.11 Kiemelt fejlesztési feladataink	20
2.12 Sajátos pedagógiai módszerek alkalmazása	21
2.13 Kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység helyi rendje.....	22
2.14 A felnőttkor megismerési sajátosságai	22
2.15 A tehetség, képesség kibontakozását segítő tevékenységek	23
2.16 A tanulási kudarcnak kitett tanulók segítése, felzárkóztatás.....	23
2.17 Beilleszkedési, magatartási nehézséggel összefüggő pedagógiai	

tevékenység	25
2.18 A személyiségfejlesztéssel, közösségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatokról általában	27
Az egyén fejlesztésének területei.....	28
Kiemelt feladataink:	28
2.19 Az intellektuális szükségletek kialakítása, kiművelése, motiváció.....	29
2.20 A felnőtt tanulók motiválásának lehetőségei	30
3. Pedagógusaink és munkatársaink felé támasztott elvárásaink alapelvei	31
3.1 A minden pedagógusra egyetemleges érvényű elvárások, a pedagógus alapvető feladatai	31
3.2 A felnőttoktatók kompetenciái	32
3.3 A felnőttoktatásból eredő speciális problémák.....	33
3.4 Az osztályfőnöki munka tartalma és az osztályfőnök feladatai	34
3.4.1. Az osztályfőnök-modell szerepe.....	34
3.4.2 Az osztályfőnök személyiségjegyei.....	34
3.4.4 Az osztályfőnöki munka feladatkörei.....	35
4. Nevelő-oktató munkánk ellenőrzési, mérési, értékelési, minőségbiztosítási rendszeréről	35
4.1. Célja és alapelvei	35
4.2. Az értékelés szintjei	36
4.3. A pedagógiai program értékelése.....	36
4.4. A nevelő-oktatómunka átfogó értékelése	37
4.5 A tanulók nevelési-oktatói szintjének értékelése	37
4.6 A nevelés-oktatás minőségének értékelése	37
4.7 A pedagógusok értékelése, minősítése	38
4.8 Az iskolavezetés munkájának értékelése	38
5. Iskolánk munkarendi szerkezete	39
5.1 Esti munkarendű oktatás.....	39
5.1.1 Az esti munkarend szervezeti keretei	39
5.1.2 A tanuló kötelességének teljesítése esti munkarendben	40
5.2 Levelező munkarendű oktatás	40
5.2.1 A levelező munkarend szervezeti keretei	40
5.2.2 Tanuló kötelességének teljesítése levelező munkarendben	41

6.	A tanulói jogviszony létrejötte és megszűnése	41
6.1	A felvételnél alkalmazott alapelveink	41
6.2	A tanulók felvétele	42
6.2.1	A jelentkezés folyamata	43
6.2.2	A munkarend megváltoztatására vonatkozó szabályok	44
6.2.3	A tanuló regisztrációs és bejelentési kötelezettsége.....	44
6.2.4	A korábbi tanulmányokat igazoló bizonyítványokra vonatkozó szabályok.....	44
6.2.5	A belépés feltétele, a sikeresen elvégzett évfolyamok bizonyítvánnyal történő igazolása	44
6.2.6	A korábbi tanulmányok beszámításának rendje, a tanulók osztályokba történő sorolásának elvei.....	45
6.3	Átvétel más intézményből	48
6.3.1	Az átvétel rendje	48
6.4	A tanulói jogviszony megszűnése	49
7.	A tanuló értékelésének elvei és módszerei	49
7.1	Értékelés belépéskor, felvételnél	50
7.2	A tanuló köteletségének teljesítése esti és levelező munkarendben	51
7.2.1	Esti munkarendű tanuló esetében	51
7.2.2	Levelező munkarendű tanuló esetében	51
7.3	A tanuló évközi értékelésének alapelvei	51
7.3.1	Évközi írásbeli dolgozatok	51
7.3.2	Szóbeli feleletek	53
7.3.3	Témazáró, felmérő írásbeli dolgozatok:	53
7.3.4	Házi dolgozatok.....	54
7.3.5	Tanulmányok alatti vizsgák követelményrendszere	54
7.4	Magatartás és szorgalom értékelése	54
7.5	A tanuló köteletségének teljesítése az előírtnál hamarabb.....	54
7.6	Javítóvizsgák.....	55
7.7	Tanulók önértékelése	55
7.8	A tanuló magasabb évfolyamba való lépése.....	55
III.	Helyi tanterv.....	56
8.	Intézményünk helyi tantervének törvényi alapjai, struktúrája.....	56

8.1 A Helyi tanterv törvényi szabályozottsága.....	56
8.2 A NAT által előírt műveltségterületek megjelenése iskolánk tantárgyi rendszerében	56
8.3 A Helyi tanterv kialakításánál figyelembe vett célok és feladatok	57
8.4 A választott kerettanterv	57
8.5 Kerettantervi szabályozás a felnőttek gimnáziuma számára.....	58
8.6 A szabadon tervezhető órakeret.....	60
8.7 Önképzés támogatása.....	60
8.8 Rendelkezés az idegen nyelv oktatásáról	60
8.9 Az érettségi vizsga kötelező vizsgatárgyai.....	60
8.10 Az érettségi vizsga kötelezően választható vizsgatárgyai	61
8.11 Alkalmazható tankönyvek, segédletek választásának főbb elvei.....	61
8.12 Mentességek.....	62
8.12.1 Mentesség szakvélemény vagy szakértői vélemény alapján	62
8.12.2 Mentesség a kötelező tanórai foglalkozásokon való részvétel alóli felmentés alapján	62
8.12.3 Mentesség érettségi törzslapkirovat alapján	62
IV. ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK	63
1. A pedagógiai program megismerésének lehetősége	63
2. A pedagógiai program érvényességi ideje.....	63
3. A pedagógiai program értékelése, felülvizsgálata	63
4. A pedagógiai program módosítását kezdeményezheti.....	63

I. Általános alapelveink, küldetésünk megfogalmazása, intézményünk bemutatása

1. Bevezetés

1.1 Helyzetismeret és küldetésnyilatkozat

„A jó közoktatás valódi haszna nem azok ismeretek, amelyeket a gyermek elsajátít, hanem a műveltség, amit értelmi felfogása ezekből kialakít.”

LA PLAY

A 21. század kihívása a társadalom munkaképes tagjaival szemben, hogy szakmai felkészültségükkel, műveltségükkel, széles értelemben vett tanulási képességükkel alkalmazkodni tudjanak a globalizálódó világ követelményeihez. A különböző élethelyzetekből eredő megoldandó feladatok nagy része már régen nem rutinszerű, a korábban jól bevált döntési metódusok, társadalmi kihívásokra adott egyéni válaszok, reflexiók ma elavultak, hatástalanok. A munka világa teljesen átalakult, a tudomány ismeretei nagymértékben bővültek, a tananyagtartalmak, a tanulandók az oktatás minden szintjén átalakultak, megértésük sok esetben csak új ismeretszerzési és tanulási technikákkal lehetséges. A kommunikáció új formái és eszközei rövid idő alatt látványos változást idéztek elő az információhoz való hozzáférés, a személyközi kapcsolatok tekintetében és gyors ütemű fejlődésüknek köszönhetően jelentős hatást gyakorolnak mindannyiunk életformájára, hétköznapijainkra. Új értelmezést kap az egész életen át tartó tanulás, lehetőségből szükség lesz, amelyet a gyorsan változó gazdasági viszonyok is indokolnak. A tanulóinknak képessé kell válniuk a társadalmi-gazdasági folyamatok térbeli és időbeli megváltozásának, az új kihívások megjelenésének, a munkaerőpiaci igények átalakulásának felismerésére, az ezekre történő gyors és hatékony reagálásra, a nagyobb életszakaszokat is meghatározó felelős és a kisebb volumenű napi döntések meghozatalára egyaránt. A munkanélküliség, az újra elhelyezkedés, szakma és/vagy munkahelyváltás, munkahelymegtartás egyidejű jelenléte és kezelése olyan feladatot jelent az egyén számára, amelyre nem készült fel, társadalmi szintű segítség, támogatás nélkül a leszakadás veszélyezteti. A társadalmi mobilitáshoz biztosítani kell a magasabb kvalifikáció megszerzésének lehetőségét, amihez az általános műveltségi szint emelése, az önfejlesztő magatartás- és tevékenységformák megerősítése szükséges. Ennek érdekében egy jól működő oktatásnak időről-időre reagálnia kell a társadalmi folyamatok által generált csoportos és egyéni szükségletekre. Még inkább igaz ez az oktatás felnőttekkel foglalkozó szegmensére.

A Felnőtt Oktatási Központ és Gimnázium a felnőttek, fiatal felnőttek gimnáziumi oktatását és érettségi vizsgára történő felkészítését tűzte ki céljául. Hangsúlyozni kívánjuk, hogy a felnőttoktatás nem kizárólag a tanulók életkorában, hanem rendszerében is, de leginkább módszertanában, számos ponton eltér a közoktatás megfelelő elemeitől. Szükségét érezzük, hogy ezek a gyakorlatban dominánsan tetten érhető és a működést számos területen befolyásoló különbségek, tartalmilag is helyet kapjanak megújult Pedagógiai Programunkban, a megfelelő helyen és formában, lehetővé téve felnőttoktatási tevékenységünk még tudatosabbá és hatékonyabbá válását.

Felnőttoktatási tapasztalataink és a társadalmi változásokról korábban megfogalmazottak is azt erősítik, hogy napjaink társadalmi és gazdasági környezete olyan új felnőttoktatási tanítási-tanulási modell alkalmazását követeli meg, amely amellet, hogy a jól definiált tananyagtartalmakat hasznos és alkalmazható tudássá fejleszti, még a felnőtt tanulókat képessé teszi arra is, hogy tanult ismereteikre és tapasztalataikra támaszkodva, megerősített vagy megszerzett kompetenciáik segítségével megfelelő választ adjanak a megváltozott körülményekre, kihívásokra.

Az erre alkalmas modell a kötelező ismeretek átadásán túl, kisebb-nagyobb hangsúllyal, az alábbi elengedhetetlen tényezőkre is kellő figyelmet fordít:

- az alapvető életvezetési és munkavállalói készségek elsajátítása, meglévők erősítése;
- a csapatmunkára, együttműködésre való képesség;
- a különböző élethelyzetekkel, nehézségekkel való megbirkózás képessége;
- az élethosszig tartó tanuláshoz szükséges kompetenciák kialakítása, fejlesztése;
- verbális képességek fejlesztése, konfliktuskezelés, reális önismeret;
- problémamegoldás képessége és felelős döntéshozatal;
- információszerzési technikák, kommunikációs technikák;
- környezettudatos magatartási formák megismertetése és kialakítása.

1.2 Intézményünk bemutatása

Az intézmény elnevezése:	Felnőtt Oktatási Központ és Gimnázium
Az intézmény székhelye:	1147, Budapest, Telepes utca 32.
Az intézményalapítója:	Felnőtt Oktatási Központ Korlátolt felelősségű társaság
Az intézmény alapításának éve:	2010
Az intézmény OM azonosítója:	201418

Felnőtt Oktatási Központ és Gimnázium a gimnáziumi tanulmányok elvégzésére 2011 óta fogadja a 16 – 99 év közötti fiatalok és felnőttek jelentkezését. Olyan diákokat vártunk s várunk, akik valamikor a nappali tagozatos iskolákból valamiért kikerültek és munka mellett érettségit szeretnének szerezni. Intézményünk a mai végleges formáját 2011-ben kapta meg. Azóta folyik az osztályokban a gimnáziumi oktatás és az érettségi vizsgáztatás is.

1.3 Intézményünk alapelvei, céljai és feladatai a Nemzeti Alaptantervben meghatározott pedagógiai feladatok alapján

1.3.1 Az emberi magatartás általános értékei

Az iskola:

- értékrendjében emberközpontú, humanista;
- tanulóinak elsősorban az ember tiszteletén, megértésén és szükség szerinti segítségén, a másság elfogadásán alapuló humanista értékekkel kell rendelkezniük. A tanulót nem érheti semmilyen okból hátrányos megkülönböztetés;
- értéként preferálja az aktivitást, kezdeményezőkézséget, döntési képességet, mert ezek olyan tulajdonságok, amelyek birtokában a tanulók irányítani képesek majd életüket.

- tanulói a sokoldalú személyiségfejlesztés eredményeképp maguk is aktív részesei legyenek egy derűs, harmonikus iskolai közösségnek.

1.3.2 A helyi értékek meghatározása

Fontos, hogy intézményünk minőségbiztosítási rendszere segítségével folyamatosan fejlessze oktató–nevelő munkáját, melynek középpontjában a tanulók állnak. Célunk olyan széleskörű általános műveltség biztosítása, amely jó alapot ad az életben történő helytálláshoz. Tanulóink számára biztosítani kívánjuk mindazon ismeretek átadását, azoknak az alapképességeknek és képességeknek kialakítását és fejlesztését, melyek életkori adottságaiknak megfelelnek. Olyan intézményért dolgozunk nap, mint nap, amit alapvetően a tanulók érdeke határoz meg, törekszünk a partnerközpontú gondolkodás és tevékenységrendszer megvalósítására az európai klasszikus értékrend alapján.

Szeretnénk elérni, hogy iskolánkban jól érezzék magukat a partnereink, kiváltképpen a tanulók és pedagógusaik. Legyen iskolánk és környezete esztétikus, vonzó, ahol a munka végzése megfelel a XXI. században jogosan elvárhatónak.

Törekszünk arra, hogy intézményünk hírnevét folyamatosan növeljük, nevünket minél szélesebb körben tegyük ismertté a budapesti oktatásügyben és a közéletben.

A nevelés-oktatás során arra kell törekedni, hogy a tanulóknak kialakítsuk a fogékonyságot az alábbi értékekkel kapcsolatban:

- nemzeti, lelki, érzelmi, tradicionális és konzervatív értékrendünk
- az emberiség közös értékei
- a demokrácia értékei
- európai, humán, illetve transzcendentális értékek

A nevelés keretében kívánatosnak tartjuk a tanulók személyes szociálisan értékes, tehát közösségfejlesztő és ún. önfejlesztő magatartásának alakítását, az ennek megfelelő tevékenységi formák gyakoroltatását. Törekszünk a nemkívánatos tanulói megnyilvánulások leépítésére. Társadalmi elvárás, hogy felkészítsük tanulóinkat a magasrendű és közjót szolgáló aktivitásra. A személyiség fejlesztésben meghatározó szerepet töltenek be a jó szokások, példaképek, eszményképek és meggyőződések.

Alapelveink:

- Mind a humán, mind a reál tárgyak oktatásában valamint a nevelés folyamatában a gyakorlati életben használható teljesítő képes, biztos tudást kell átadni a tanulónak
- A tanulókat kivétel nélkül partnerként kezeljük, személyiségüket tiszteletben tartjuk.

Céljaink:

- Természettudományos szemlélet kialakítása, problémamegoldó gondolkodás elsajátíttatása.
- A társadalomban való tájékozódás, eligazodás.
- Sikeres kommunikációra való készítés
- Az önálló tanulásra való megtanítás.

Feladatunk:

- A természet törvényeinek rendszerbe foglalt bemutatása, a matematikai gondolkodás fejlesztése
- A különböző korok társadalmi átalakulásának törvényszerű és ellentmondásos folyamata felismertetése, s ennek tükröződése az irodalomban és a történelemben

- A kifejezőképesség fejlesztése, a tanulás különböző módszereinek elsajátíttatása.

Eszközeink:

- A természettudományos jelenségek alapján törvényszerűségek felismerése, összegzése.
- A logikus gondolkodást elősegítő feladatok megoldása
- A tanulók érdeklődésének felkeltése az állandó olvasás és önképzés iránt, önálló gondolataik megfogalmazása és kifejezése mind szóban, mind írásban.
- A tanulási módszerek tanórán való gyakorlati bemutatása.

Eljárásaink:

- Megfigyelések, kísérletek alapján tanári segítséggel következtetések levonása, törvények alkalmazása.
- Önálló iskolai példamegoldás folyamatos tanári segítség mellett.
- Az ismeretek átadása órán folyik, a tanulók állandó foglalkoztatásával.

Emellett fontos szerepet kap az önálló otthoni felkészülés. A képviselt értékek, az egységes, alapvető követelmények és az ezekre épülő differenciálás egyaránt azt a célt szolgálják, hogy a tanulók - adottságaikkal, fejlődésükkel, iskolai és iskolán kívüli tanulásukkal, egyéb tevékenységeikkel, szervezett és spontán tapasztalataikkal összhangban - minél teljesebben bontakoztathassák ki személyiségüket.

A különböző ismeretek elsajátítása eszköz a tanulók értelmi, önálló ismeretszerzési, kommunikációs, cselekvési képességeinek a kialakításához, fejlesztéséhez. A képzés tartalma az emberre, a társadalomra, a művészetekre, a természetre, a tudományokra, a technikára vonatkozó kultúra alapvető eredményeit foglalja magában, a tanulók életkori, fejlettségi szintjéhez méretezett kiválasztással, elrendezéssel. Feldolgozása, összefüggéseinek feltárása megalapozhatja a tanulók műveltségét, világszemléletük, világképük formálódását, eligazodásukat szűkebb és tágabb környezetükben. A tagozaton tanulók nem gyermekek, környezetükből igen sok hatás éri őket, ami meghatározza szemléletüket, világnézetüket, erkölcsi felfogásukat.

1.4 Jogszabályi háttér

A Felnőtt Oktatási Központ és Gimnázium a köznevelésről szóló törvény és az ahhoz kapcsolódó alsóbbrendű jogszabályok alapján működik és végzi oktató, nevelő tevékenységét:

Az pedagógiai program szabályozási tárgyköreit meghatározó jogszabályok:

- a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény (Nkt.)
- a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény
- az államháztartásról szóló törvény végrehajtásáról szóló 368/2011. (XII. 31.) Korm. rendelet (Ávr.)
- a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet (R.)
- a katasztrófa elleni védekezés és a polgári védelem ágazati feladatairól szóló 44/2007. (XII. 29.) OKM rendelet

Az intézményi működést meghatározó további fontosabb jogszabályok:

- AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS (EU) 2016/679 RENDELETE (2016. április 27.) a természetes személyeknek a személyes adatok kezelése tekintetében történő

védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, valamint a 95/46/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről (általános adatvédelmi rendelet)

- Magyarország központi költségvetéséről szóló mindenkori törvény
- az oktatási nyilvántartásról szóló 2018. évi LXXXIX. törvény
- az államháztartásról szóló 2011. CXCV. törvény
- a pedagógusok új életpályájáról szóló 2023. évi LII. törvény (Púétv.)
- a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény
- a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény
- a szakképzésről szóló 2019. évi LXXX. törvény
- a szerzői jogok és a szerzői joghoz kapcsolódó jogok közös kezeléséről szóló 2016. évi XCIII. törvény (Szjt.)
- a munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény
- a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény
- az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény
- az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény (Infotv.)
- a köziratokról, a közlevéltárakról és a magánlevéltári anyag védelméről szóló 1995. évi LXVI. törvény
- a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (Ptk.)
- az egyes vagyonyilatkozat-tételi kötelezettségekről szóló 2007. évi CLII. törvény
- a rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény
- a tűz elleni védekezésről, a műszaki mentésről és a tűzoltóságról szóló 1996. évi XXXI. törvény
- a honvédelmi adatkezelésekről szóló 2022. évi XXI. törvény
- az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény
- a pedagógusok új életpályájáról szóló 2023. évi LII. törvény végrehajtásáról szóló 401/2023. (VIII. 30.) Korm. rendelet (Púétv. vhr.)
- az oktatási igazolványokról szóló 362/2011. (XII. 30.) Korm. rendelet
- a közforgalmú személyszállítási utazási kedvezményekről szóló 85/2007. (IV. 25.) Korm. rendelet
- a költségvetési szervek belső kontrollrendszeréről és belső ellenőrzéséről szóló 370/2011. (XII. 31.) Korm. rendelet
- a pedagógus-továbbképzésről, a pedagógus-szakvizsgáról, valamint a továbbképzésben résztvevők juttatásairól és kedvezményeiről szóló 277/1997. (XII. 22.) Korm. rendelet
- a Nemzeti Alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről, és alkalmazásáról szóló 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet (Nat)
- a nemzeti köznevelési törvény végrehajtásáról szóló 229/2012. (VIII. 28.) Korm. rendelet (Nkt. vhr.)
- a munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról szóló 5/1993. (XII. 26.) MüM rendelet
- a kormányzati funkciók és államháztartási szakfeladatok és szakágazatok osztályozási rendjéről szóló 15/2019. (XII. 7.) PM rendelet
- az iskola-egészségügyi ellátásról szóló 26/1997. (IX. 3.) NM rendelet
- a munkaköri, szakmai, illetve személyi higiénés alkalmasság orvosi vizsgálatáról és véleményezéséről szóló 33/1998. (VI. 24.) NM rendelet
- az Országos Tűzvédelmi Szabályzatról szóló 54/2014. (XII. 5.) BM rendelet
- a tűzvédelmi szabályzat készítéséről szóló 30/1996. (XII. 6.) BM rendelet
- az oktatásért felelős miniszter mindenkori rendelete a tanév rendjéről

Közjogi szervezetszabályozó eszközök:

- a Kormány veszélyhelyzeti normalizáció során hozott határozatai

Jogi kötőerővel rendelkező további normatív dokumentumok:

- hatósági közigazgatási döntések
- fenntartói, intézményi intézkedések
- munkáltatói utasítások

II. NEVELÉSI PROGRAM INTÉZMÉNYÜNKBEN

2. A nevelési program alapelvei, struktúrája és funkciója

2.1 Nevelő-oktató munkánk pedagógiai alapelvei

Kiindulópontként azt a tételt kell elfogadnunk és követnünk, hogy egy oktatási formában megszerzett bizonyítvány nem adhat egész életre szóló útlevelet. El kell fogadnunk azt a felfogást is, hogy a felnőttek esetében megváltozik a tudásról, oktatási programról szóló gondolkodásuk. Más helyeződik központi szerepbe, illetve más kompetenciák, készségek és képességek oktatása és fejlesztése kerül előtérbe.

A korszerűen tervezett nevelés - oktatás folyamatosan kell, hogy építsen az új szükségletekre, és a hagyományos ismeretkörök mellett, új szükségleteket kell, hogy szolgáljon. Az iskolának egyre inkább olyan anyagot kell tanítania - a hagyományos értékek mellett - ami holnap alkalmazható és "eladható ismeret". Mindezt úgy kell tennie, hogy utat nyisson a továbbképzéshez, felkínálja a „második esélyt”, a továbblépés lehetőségét is.

Mindezeknek az új igényeknek megfelelő nevelő-oktató munka eredményesen szolgálhatja az esélyegyenlőség felnőttkori megvalósulását is.

Alapvetéseinkre tekintettel Pedagógiai Programunk módosításakor az alábbi szempontokat igyekeztünk kiemelten érvényesíteni:

- legyen valóban helyi és egyedi, azaz intézményünk minden tagjának érdekeit szolgálja,
- váljon dominánsabbá benne az intézmény és a képzés felnőttoktatási jellege, ebből eredetileg jól definiáltak legyenek a közoktatásban megszokottól szükségszerűen eltérő jogszabályi, működtetési és oktatásszervezési megfontolások, az eredményes felnőttoktatáshoz szükséges tanári kompetenciák,
- vegye figyelembe a tanulócsoporthoz korszerinti összetételének különbségeit, az életkori sajátosságokat, így
 - legyen tekintettel a tanulók felnőtt státuszából eredő kötelezettségeire (munkahely megtartása, család, gyermekvállalás)
 - motiváló, tanulásra ösztönző legyen,
 - törekedjen a korábbi tanulási kudarcok okainak feltárására és megoldására
 - tudja kezelni:
 - az azonos tanulócsoporthoz kerülők korábbi tanulmányainak különbözőségeit (végzettség, korábbi tanulmányok befejezése óta eltelt idő),
 - az egyének bemeneti tudásszintjének eltéréseit, a tanulmányi idő alatt

törekedjen ezeknek a különbségeknek a csökkentésére (kimeneti tudásszint)

- segítse a tanulmányok sikeres befejezését,
- mind nevelési, mind oktatási tartalmát tekintve legyen korszerű, jövőre orientált,
- biztosítsa a tanulók felkészítését a sikeres érettségi vizsgára,
- állítsa előtérbe a minőségi követelményeket, azaz:
 - feleljen meg a választott kerettanterv vonatkozó irányelveinek, új elemeinek
 - definiálja a tantárgyak teljesítésének követelményeit, a továbbhaladás feltételeit évfolyamonként
 - határozza meg a tanuló teljesítményének értékelési formáit, eszközeit, tartalmi elemeit
 - szabályozza a tanulmányok alatti vizsgákat (vizsgakötelezettség, szervezés, követelmények, értékelések)
 - közvetítse az iskolahasználók felé, hogy az érettségi vizsga szabályozásának tekintetében (jelentkezési feltételek, lebonyolítás, követelmények, bizonyítvány értékűsége) a közoktatási és a felnőttoktatási rendszer között nem definiál különbséget a jogalkotó
 - segítse a pedagógusok munkáját (tervezés, dokumentálás, megvalósítás, értékelés), a minősítési követelményeknek való minél jobb megfelelést
 - a intézményünk pedagógusait önképzésre, továbbképzéseken való részvételre, újabb tanulmányokra, meglévő szakmódszertani kultúrájuk fejlesztésére, szakmai igényességre, az andragógia módszertanának megismerésére ösztönözze
- mindeközben feleljen meg a törvényi, jogszabályi előírásoknak, a választott Kerettantervben újra definiált tananyagtartalmaknak és vizsgakövetelményeknek.

A Felnőtt Oktatási Központ és Gimnázium Pedagógiai Programjának módosítása során a törvényességi és tartalmi megfelelés mellett, pedagógusainak felhalmozott tapasztalatainak, a pedagógiai tervezés metódusainak, a szaktárgyak és a felnőttoktatás korszerű módszertanának lehető legmagasabb színvonalon történő alkotó alkalmazására is törekedtünk.

2.2 Az esélyegyenlőség biztosítása, a hátrányos megkülönböztetés tilalma

Diákjaink elsősorban olyan nem tanköteles korú fiatal felnőttek és felnőttek közül kerülnek ki, akiknek személyes körülményeik vagy szociális helyzetük okán tanköteles korukban középfokú végzettséget nem sikerült szerezniük. Általában a törvényi értelemben nem tekinthetők hátrányos helyzetű tanulónak, bár a hátrányos illetve halmozottan hátrányos helyzet ismérvei felismerhetők náluk. Jelentős részük éppen e körülményei miatt kényszerül a felnőttoktatás keretében folytatni, befejezni középfokú tanulmányait.

Így az esélyegyenlőség biztosítása természetes módon iskolánk alapeszméje, mely minden tevékenységünket áthatja, célkitűzéseinktől kezdve tanterveinken át az alkalmazott módszereinkig.

Az esélyegyenlőség biztosítása jelenthet csak kellő alapot ahhoz, hogy képzési célkitűzéseink megvalósuljanak, oktatásunk eredményesnek legyen mondható.

Az egyenlő bánásmód követelményeinek érvényesítése alapvető cél a tanulók beiratkozásától kezdve, a tananyag kiválasztásában, a tanításban, az ismeretátadásban, az egyéni fejlesztésben, a felzárkóztatásban, az értékelésben, a fegyelmezésben, a tanár – diák viszony mindennapi gyakorlatában.

Iskolánkban fokozottan figyelünk arra, hogy hátrányos megkülönböztetés egyetlen tanulót sem érhet. Iskolánkra jellemző befogadó és toleráns légkör kellő biztosítékát jelenti ennek.

Természetesen nem sérti az egyenlő bánásmód követelményét, ha a hátrányos helyzetre való tekintettel tanulóink pozitív diszkriminációban részesülnek élethelyzetükre való tekintettel, vagy éppen a hátrányaik ledolgozása érdekében, oly módon hogy az mások rovására nem biztosít fel- tétlen előnyt, nem sérti mások alapvető jogait.

A tantestület minden tagja felelős azért, hogy tisztában legyen az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó jogi előírásoknak, és tevékenysége során biztosítsa azok maradéktalan teljesülését. Minden alkalmazottunk kötelessége, hogy az esélyegyenlőség bármilyen vélt, vagy valós sérülése esetén eljárjon annak megszüntetése érdekében.

2.3 Az alkalmazandó és követendő módszerek az új pedagógiai felfogás érvényesítésében

A jövő szempontjából eredményes, hatékony tanulás módszertani összefüggésében a tanulóktól is új magatartást kíván. Folyamatosan a szükségletek felismerésére kell nevelni tanulóinkat, s fokozatosan ki kell fejleszteni bennük az önszabályozás, a saját sorsukért való felelősség igényét.

El kell sajátíttatni tanulóinkkal az új életvezetési technikát, fel kell készíteni őket a modern piaci viszonyok értelmezésére, a felhasznált lehetőségek célszerű kihasználására, hogy ne legyen kiszolgáltatott a változó folyamatokban.

Jobban ki kell használni a felnőttkorban kínálkozó előnyöket, az élettapasztalatokat a hatékonyabb tanulás érdekében. A felnőttkorban az érdekeltség és a társadalmi tapasztalat megsok- szorozza a tanulói teljesítményeket.

Kívánatos egy új tanári - tanulói viszony meghonosítása is, amelyben a hagyományokkal szakítva nem a kiszolgáltatottság, hanem a kölcsönös érdek és előny a motiváló erő.

Fentiekkel nem ellentétes, csupán megfelelő értelmezést kíván a nagy általános fejlesztési irányokat, követelményeket és stratégiákat megfogalmazó irányelv: a "tudás-alapú társadalom" célkitűzése. A mai európai tendenciák ismeretében teljesen nyilvánvaló, hogy itt a teljesítő képes tudás követelményéről van szó, össztársadalmi méretekben. A kompetencia fogalma magában foglalja a tudást is, de azt szélesebb, és gyakorlatias kontextusba ágyazza, a tudás ma is alapvető eleme a teljesítőképeseknek.

A tanulói aktivizálás – vagyis a hatékony tanulás – nagy lehetőségét jelenti, ha elsődlegesen arra törekszünk, hogy felszabadítsuk a tanulók alkotó energiáját, ha belülről motiváljuk őket.

A tanári munka eredményessége érdekében világos képet kell adnunk arról is, hogy milyen legyen az a tudás, amit az iskolának közvetítenie kell, illetve amely a tanulás eredményeként a tanulóban fel kell, hogy épüljön. A tudásról alkotott kép túlzott leegyszerűsítése, vagy rendezetlen sokfélesége ugyanis egyaránt akadályozhatja a tudás átadásához kapcsolódó gyakorlati tevékenységek eredményességét.

2.4 A minőségi tudás kritériumai

A munkavégző egyén környezete folyamatos átalakulásban van, ehhez kapcsolódóan a korábban konstansnak tetsző tudás magvak egyetlen évtizeden belül alakulnak át, amely alapjaiban kérdőjelezi meg a XIX. – XX. századi körülményekre létrehozott tömegoktatás intézményesített formáinak és a munkaerőpiacnak a hagyományos párbeszédrendszerét. Ma már az oktatóterem és a szaktanár sem tud versenyre kelni az otthon kényelmében rendelkezésre

álló médiumokkal. Az internet, valós idejű enciklopédiák, könyvtárak a világhálón, DVD, video, mobil és az igazi újdonságok tömeges elterjedése, a digitális tévzés, a TV- videó- PC- rádió-újság összeolvadását jelentő hír-, és szórakoztatócentrumok kora még csak most következik.

A kompetenciák megfelelő szintjének kialakítását tehát már nem az ingerszegény környezet, hanem a túlzott ingergazdagság veszélyezteti.

A tudásról alkotott nézetek változásaival változnak az értékelendő tudástartalmak, képességek, kompetenciák is.

A tantárgy specifikus, illetve a tantárgyközi tudásról, így a kulturális kompetenciákról való gondolkodás segíti az értékelés eszköztárának gazdagítását, valamint céljainak pontosítását.

A személyiség fokozottabb figyelembe vételéből kiindulva valósítható meg a személyre szabott értékelés, ami azt jelenti, hogy differenciál a tananyag elsajátításában, a bánásmódban és az értékelésben egyaránt. Az új műveltségelemek megjelenése, a régi tudásterületek átstrukturálódása azt jelenti, hogy megnőtt a tantárgyi ismeretek összefüggéseit, a megtanult elemek hatékonyabb, új helyzetekbe történő átvitelét előtérbe helyező tudás iránti igény.

Egyre inkább előtérbe kerül a valós, életszerű helyzetekhez köthető, a mindennapi életben jól alkalmazható, minőségi iskolai tudás igénye. Ezek főbb jellemzői:

Intelligens tudás, amelynek keretén belül a megtanultak belső összefüggéseire, a tan- tárgyi tudáselemek összekapcsolására helyeződik a fő hangsúly. A tudástranzfer ki- alakításáról, fejlesztéséről van szó, azaz a megtanultak új szituációban történő alkalmazásáról, más területekre történő átviteléről. Két eleme érdemel különös figyelmet: a kreativitás fejlesztése, illetve a tanulási technikák sokoldalú alkalmazásának erősítése.

Eszközjellegű tudás, amelyben a tanulók kompetenciái (rutinok, készségek, képességek, jártasságok), eltérő tudástartalmak mentén fejlődnek. Ez a tantervi tananyag- tartalom újragondolását is jelenti.

Alkalmazható tudás, amelynek segítségével a tanulók nagy többsége eljut a megértés és alkalmazás szintjére, lehetővé válik a magasabb gondolkodási műveletek kellő alapok mentén történő fejlesztése. Képessé válnak a diákok a változásokat kezelni, az életükhöz szükséges döntéseket meghozni.

A tudás reprodukálhatósága helyett az elsajátított ismeretek könnyű és sokoldalú elérhetősége, rugalmas adaptálhatósága és továbbépíthetősége válik fontossá. Ezért a tanulási céloknak és az alkalmazhatóság kritériumainak közelíteniük kell egymáshoz.

A tanulási célok meghatározásakor a tartós, elmélyült tudás kialakítását kell közép- pontba állítani. Az ismeretanyag megtervezésekor a hangsúlyt a tudás minőségi jellemző- ire: a szervezethez, a megértés mélységére, az alkalmazhatóságra kell helyezni. Olyan tanítási programokat és olyan tanulási környezetet kell létrehozni, amelynek eredményeként sem az ismeretek tanulása, sem a képességek fejlesztése nem válik egyoldalúvá és öncélúvá.

2.5 Az ismeretek és képességek integrált fejlesztése: a kulcskompetenciák

Az ismeret és a képesség jellegű tudás egymással nem szembeállítható és nem pótolható részét jelenti a minőségi tudásnak.

A jól szervezett, pontos, hatékonyan felhasználható ismeretrendszer tud megfelelő alapot biztosítani a képességek fejlesztéséhez, s a működő képességek teszik lehetővé az ismeretek megfelelő mélységű feldolgozását, megértését és alkalmazni tudását.

A működő műveltség kialakítása szempontjából az is nagyon lényeges, hogy az életből vett példák segítségével, problémafelvető kérdésekkel és aktív ismeretszerzést igénylő feladatokkal

folyamatosan arra ösztönözzék a tanulókat, hogy gondolkodás útján is gyarapítsák fogalmaikat, hogy már meglévő fogalmaik között minél több új kapcsolatot fedezzenek fel.

Az ismeretek és a képességek integrált fejlesztésének stratégiája megfelelő válasz lehet az iskolai munkával szembeni kritikákra és kihívásokra.

A korszerű tudáskép az ismeretekben, képességekben kifejezésre jutó műveltség mellett a gondolkodásmódban (mentalitásban), a viselkedésben, az attitűdben, a kommunikációban megjelenő műveltséget is magában foglalja.

A tanulás az egész személyiség aktivitását igényli. Ezért az iskolai munka során a tanulás minden fontos összetevőjét mozgósítani és fejleszteni kell a kitűzött célok érdekében.

Nem elég az ismeretek megértésére és megjegyzésére koncentrálni, alkalmat kell adni az ismeretek alkalmazását biztosító feladatok gyakorlására, a problémák, probléma helyzetek elemzésére és megoldására, a különböző gyakorlati tevékenységek tanulására, a tanulás módszereinek elsajátítására, a gondolkodási eljárások tanulására és nem utolsósorban az értékek iránti pozitív attitűdök és a szociális magatartásformák kialakítására.

A tanítás helyett a tanulásra kell helyeznünk a hangsúlyt.

A képességfejlesztést össze kell kapcsolni a fejlődést befolyásoló érzelmi, motivációs tényezők megerősítésével, például a pozitív önkép kialakításával.

A NAT kiemeli a kommunikációs, a narratív, a döntési, a szabálykövető, a lényegkiemelő, az életvezetési, az együttműködési, a problémamegoldó, a kritikai, valamint a komplex információk kezelésével kapcsolatos képességeket, kulcskompetenciákat.

Mindegyik egyformán fontos, mivel mindegyik hozzájárulhat a sikeres élethez egy tudás alapú társadalomban. Felértékelődik az egyén tanulási kompetenciájának fejlesztése, mert az emberi cselekvőképesség az egész életen át tartó tanulás folyamatában formálódik.

Sok kompetencia részben fedí egymást, és egymásba fonódik: az egyikhez szükséges elemek támogatják a másik terület kompetenciáit. Hasonló egymásra építettség jellemzi a kulcskompetenciák és a kiemelt fejlesztési feladatok viszonyát.

A NAT a következő kulcskompetenciák fejlesztését tűzi ki alapvető célként:

A Nat az Európai Unió által ajánlott kulcskompetenciákból kiindulva, arra építve, de a hazai sajátosságokat figyelembe véve az alábbiak szerint határozza meg a tanulási területeken átívelő általános kompetenciákat, továbbá azokat, amelyek jellemzői, hogy egyetlen tanulási területre sem köthetők kizárólagosan, hanem változó mértékben és összetételben épülnek a megszerzett tudásra, fejlődnek a tanulási-tanítási folyamatban.

1. A tanulás kompetenciái
2. A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi és idegen nyelvi)
3. A digitális kompetenciák
4. A matematikai, gondolkodási kompetenciák
5. A személyes és társas kapcsolati kompetenciák
6. A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái
7. Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák

A műveltségterületek fejlesztési feladatai a kulcskompetenciákat összetett rendszerben jelenítik meg. Számos olyan fejlesztési terület van, amely mindegyik kompetencia részét képezi: például a kritikus gondolkodás, a kreativitás, a kezdeményezőképeség, a problémamegoldás, a kockázatértékelés, a döntéshozatal, az érzelmek kezelése. A kulcskompetenciák, mint például a szociális kompetenciák, a tanulási képességek, a személyes képességek, a közéleti vagy a gazdasági életben való részvételhez kapcsolódó képességek mindig komplex tudást jelenítenek meg, amelyet jól szervezett, téma specifikus szakértelemre és jól működő alapképességekre lehet ráépíteni.

A kulcskompetenciák alkotóelemei között rendkívül nagyok az egyéni különbségek, ezért fejlesztésük differenciált tanulás-irányítást igényel.

A tanulók teljesítményében az öröklött képességeken kívül a szociális környezet hatásai és a tanulási alkalmak mennyiségi és minőségi jellegzetességei jelentős mértékben közrejátszanak. Mindezen jellemzőket a tanulás tervezése során is fontos figyelembe vennünk.

Törekszünk arra, hogy a kulcskompetenciák kialakulásában kiemelkedően fontos szerepet játszó képességek és személyes tulajdonságok a tanulás egész ideje alatt folyamatosan fejlődhessenek.

Ilyenek mindenekelőtt a fejlett nyelvi kommunikációs készség; a belső értékrend és értékek felé való orientálódás; a megfelelő motiváció; a kritikai gondolkodás és az egyéb gondolkodási képességek; a különféle műveltségterülethez kötődő kompetenciák; s olyan személyes tulajdonságok, mint a becsületesség, tisztesség, felelősségtudat, hűség és a pozitív személyes énkép.

A tanítás-tanulás szemléleti egységének és a tanulók személyiségnevelésének eredményessége szempontjából lényeges, hogy legyenek olyan kiemelt fejlesztési feladatok, amelyek az iskolai oktatás valamennyi elemét áthatják, és elősegítik a tantárgyközi kapcsolatokat erősítését.

Minden műveltségterület és minden tantárgy általunk is alkalmazott kerettantervében helyet kaptak azok az ismeretek, tanulói tevékenységek, amelyek hozzájárulhatnak az énkép és önismeret; a hon- és népismeret; az európai azonosságtudat kialakításához, az egyetemes kultúra iránti fogékonyság és tisztelet megalapozásához. Közvetlen szerepet játszanak a környezeti nevelés; az információs és kommunikációs kultúra elsajátításának megvalósításában, amelyek jól szolgálják a tanulók testi és lelki egészségének megőrzését, az egész életen át folyó tanulásra való felkészülését.

A képességfejlesztés útjai-módjai igen különbözőek lehetnek, sokféle ismereten, az ismeretek változatos kombinációin alapulhatnak, a végső cél, hogy a képzés folyamán fejlődjön hallgatónk:

- kommunikációs
- problémamegoldó
- együttműködési
- életvezetési
- lényegkiemelő
- szabálykövető
- döntési
- komplex információk kezelésével kapcsolatos képessége.

Nem eshetünk azonban abba a hibába, hogy az oktatás, a tanulás - tanítás helyettesíthető a kulcskompetenciák kizárólagos fejlesztésével. Sokan azt sugallják az embereknek, hogy a jövőben nem is kell annyit tanulni, elég lesz csupán néhány kulcskompetenciát birtokba venni. Ez azonban egyáltalán nem így van.

Általában elmondható, hogy kulcskompetenciák nem tudják megfelelően ellentételezni különféle *tartalom-specifikus kompetenciák, tárgyi ismeretek* hiányát.

Azt is világosan kell látnunk, hogy a kulcskompetenciák kialakításához nem a tananyag mennyiségét vagy a tantárgyak számát kell növelni. Kialakításuk érdekében nem jelentene megoldást pl. „szorgalom”, „tűrőképesség” vagy „kreativitás” nevezetű tantárgy.

Az adottságokat-kompetenciákat, egy adott szakmai vagy egyéb képzési folyamat szövetébe ágyazva lehet fejleszteni. A kulcskompetenciákat nem lehet elválasztani azok összefüggéseitől, ezekből pl. nem lehet „külön” vizsgázni. A kulcskompetenciákat meghatározhatjuk a képzési programok céljai között, de ezeket nem lehet új, külön tantervi komponenseknek tekinteni: ezeket a képzési folyamat egészében kell érvényesíteni.

2.6 Nevelő-oktató munkánk pedagógiai céljai, feladatai, eszközei, eljárásai

Tevékenységünk középpontjában az olyan minőségi nevelő- oktatómunka áll, amely egyfelől biztosítja tanulóink továbbhaladását elvárásaiknak és képességeinek megfelelően, másrészt kellő alapot nyújt az érettségi vizsga követelményeinek való megfeleléshez.

Arra törekszünk, hogy a már nem tanköteles korú, netán több éves kihagyás után ismét tanulmányokba kezdő felnőttek, a kor által megkövetelt alapkészségek és kompetenciák birtokában, korszerű, használható, alkalmazható tudásra tegyenek szert, értsék meg a szükségességét és igényeljék az élethosszig tartó tanulást, tudjanak új ismereteket szerezni, értelmezni és hasznosítani, legyenek képesek életüket pozitívan befolyásoló döntések meghozatalára, általuk boldogulni a szűkebb és tágabb környezetükben.

Felhalmozott tapasztalataink szerint úgy véljük, céljaink kitűzését, munkánk tervezését, magát a tanítási-tanulási folyamatot és nem utolsó sorban, definiált céljainknak a minél nagyobb mértékben történő megvalósulását fokozottan elősegíti, ha végig gondoljuk és rendszerezzük mindazokat az elemeket, amelyek befolyással lehetnek a tanítás folyamatára és a tanulói eredményességre. Ezeknek az elemeknek a különböző oktatásszervezési, tervezési, tanügyigazgatási

és tanári tevékenységi körökbe történő beépítésével biztosítani véljük a szakmaiságot, a tervezettséget, a minőségi kritériumoknak való megfelelést, a hatékony és eredményes oktató-nevelő munkát.

2.6.1 Az oktató-nevelő munka hatékonyságát jelentős mértékben befolyásoló intézményi tényezők

- a Pedagógiai Program szakmai színvonala, megvalósíthatósága
- az intézményvezetés hozzáértése, szakmai felkészültsége, következetessége
- jól definiált munkáltatói és pedagógiai elvárások,
- az iskolai oktatásszervezés és tervezés színvonala
- kivitelezhető és a hiányosságokat, problémás területeket feltárni képes, építő jellegű belső ellenőrzési rendszer, visszacsatolási metódusok
- megfelelő kapcsolati és tájékoztatási rendszer, az információ szabad áramlása,
- pedagógusok tapasztalata, szaktárgyi tudása, módszertani kultúrája, és azok hasznosulási foka az intézményben,
- pedagógusok munkájának támogatottsága, a „felnőttoktatóval” szemben támasztott követelmények ismerete, a szükséges ismeretek megszerzésének lehetősége és szándéka,
- az intézmény céljaival, értékeivel való azonosulás mértéke,
- az iskola működését szabályozó dokumentumokban foglaltak ismertségi foka,
- az évfolyamonkénti tantárgyi tananyagtartalmak, a magasabb évfolyamba lépés feltételeinek és a kétszintű érettségi vizsga követelményeinek ismertségi foka,
- a működési feltételek biztosítása, a befogadó intézmény és település viszonya az iskolához,

- rendelkezésre álló eszközök, tárgyi és humán erőforrások.

Iskolavezetésnek, tantestületeknek, pedagógusoknak egyaránt törekedniük kell arra, hogy a felsoroltak közül a lehető legtöbbet biztosítani tudják, hogy kiaknázhassák a tantestületben és az egyes pedagógusokban meglévő azon értékeket, tudástöbbleteket, tapasztalatokat, amelyek biztosítékai lehetnek a hatékony, az eredményes - és a közoktatástól sok tekintetben jelentősen eltérő tanári attitűdöt, felkészültséget, metódusokat igénylő – felnőttoktatásnak, és mint ilyenek, az intézményben folyó tevékenységet értékelő számszerű mutatókban pozitív előjellel realizálódnak.

A felnőtt korosztály iskolázottsági mutatóinak ismeretében és a jelen képzési forma létjogosultságának vitathatatlan volta ellenére is, csak abban az esetben remélhetjük a Pedagógia Programban megfogalmazott oktatási-nevelési céljaink megvalósulását, ha tisztán látjuk a felnőttoktatás és az esti gimnáziumi képzés sajátosságait és rendelkezünk azokkal a kompetenciákkal, amelyek nélkül ugyan mindenki megelégedésére hatékonyan és eredményesen teljesíthetjük a vállalásainkat, de amelyek hiányában az esti gimnázium tanári szobájának ajtaján kopogtatnunk sem érdemes.

Ha megértjük és elfogadjuk az iskolarendszerű középfokú felnőttoktatás közoktatástól eltérő jellegét, ha képesek vagyunk intézményi és egyéni szinten is kezelni a megmutatkozó tanulói különbségeket, a tanulók más jellegű tanulási nehézségeit, a felnőtt létből eredő egyéb (sokszor életvezetési, egzisztenciális) problémákat, ha tisztában vagyunk a felnőtteket oktató pedagógusokkal szembeni szakmódszertani, pedagógia és emberi elvárásokkal és birtokában is vagyunk a szükséges ismereteknek és kompetenciáknak, csak ebben az esetben leszünk képesek az iskola falai közt tartani tanulóinkat.

Évről-évre jelentős még azoknak az idősebb felnőtteknek a száma, akik az általános tankötelezettség időszakában nem szereztek érettségi bizonyítványt, és amelynek megszerzésére 10-20-25 évnyi kihagyás után, többnyire külső kényszerítő hatástól vezérelve kívánnak ismételten erőfeszítéseket tenni. A sok esetben – éppen a tanulmányok újbóli elkezdésének időpontjára eső - kedvezőtlenül alakuló élethelyzeteikből fakadó stresszes helyzet, a megfelelési és az időkénsyszer, a több éves, évtizedes kihagyás miatt ismételten igen kis eséllyel indulnak neki a tanulányaiknak. Sokaknak már az iskolába való rendszeres eljárás is jelentős terheket jelent, ezért ők több figyelmet és tanári támogatást igényelnek.

Másrészt növekvő számban jelennek meg iskoláinkban a tanköteles koron túli, de felnőttnek még nem nevezhető fiatalok, akik jó esetben már rendelkeznek valamilyen befejezett középfokú szakmai végzettséggel, illetve olyanok is, akik a nappali iskolarendszertől tanulási problémáik, beilleszkedési, magatartási nehézségeik, szociális hátrányaik miatt kerültek ki. Az ő esetükben a korábbi tanulási kudarcok semlegesítése, az érettségihez való sikeres eljuttatásuk jelent komoly feladatot.

Esetükben is különös jelentőséggel bírhat az egyéni felkészülést támogató kipróbált módszerek ismerete, a tanári útmutatás, a tanulandók rendszeres kijelölése és a beszámoltatások egyénre szabott rendje. Hatványozottan igaz ez, az újlag megkezdett tanulmányok kezdeti szakaszában.

Metódusokat kell kidolgoznunk a korábbi tanulástörténetek során elszenvedett tanulási kudarcok okainak feltárására, a megisméltetés elkerülésére. Ez a feladat magas szintű didaktikai ismereteket, fejlett módszertani kultúrát igényel és megfelelő előkészítés, tervezés hiányában jelentős többlet teherként nehezedhet a szaktanárra. Az előzetesen nagy

gondossággal kialakított „jó gyakorlatok” tehát egyaránt hasznára válnak a tanulónak és tanárnak.

2.7 A felnőttoktatásban realizálódó oktató-nevelő munka alapelvei

Tanulóközpontúság

Minden felnőtt tanulónk számára biztosítjuk az eredményes és nyugodt tanulás feltételeit. Tisztában vagyunk azzal, hogy felnőttként, munka és család mellett iskolapadba ülni nagy kihívás. Általános tapasztalat az, hogy a tanulók a felnőttoktatásba bekerülve a tananyag mennyiségétől és nehézségi fokától, valamint a kötelező iskolalátogatástól megijedve, önbizalom és kitartás hiányában lemorzsolódnak, és abbahagyják a megkezdett tanulást. Feladatunk a tanulók önbizalmának, kitartásának, helyes tanulási képességeinek kifejlesztése, a tanulók élethelyzetéhez illeszkedő terhelés beállítása és figyelemmel kísérése, a lemorzsolódás megakadályozása. A feladatok kijelölésében, azok megoldásában, a tanári segítségben, az ellenőrzésben és értékelésben kiemelkedő szerepet kap a *differenciálás* és a *tanulók egyéni képességeinek fejlesztése*.

Szabadság

A szabadság elvét, a rendet, toleranciát, empátiát, a személyiség tiszteletét intézményünk a tananyagban, az intézmény tevékenységeiben és a nevelési elvek alkalmazásában kiemelten kezeli.

Az egyén szabadságának tiszteletben tartása a kreativitás és az egyéni teljesítmények alapja. A tanulónak joga van információt kapni és véleményét kifejteni minden személyét és tanulmányait érintő kérdésben. Az iskolai kötelezettségek teljesítése nem sértheti a tanulók személyiségét, cselekvési szabadságát, családi- és magánélethez való jogát. Elfogadjuk a másságot, de nem toleráljuk a közösségellenes magatartást.

Felelősség

Az iskola tanárai és diákjai egyaránt felelősek önmagukért, egymás és az iskola egészének fejlődéséért. A tanárok személyes példamutatással és különböző pedagógiai eljárások alkalmazásával segítik a tanulók helyes szemléletének kialakítását, erősítését.

A tanulók felelősek önmagukért, tanuló társaikért, a rájuk bízott feladatok felelősségteljes elvégzéséért és az iskolai értékek megőrzéséért.

Az iskola felelőssége, hogy a köznevelési szabályzóban megfogalmazott követelményeknek és a társadalmi normáknak megfelelő oktatást, nevelést és fejlesztést végezzen.

Teljesítmény

Az iskolába beiratkozók heterogén előismeretekkel rendelkeznek, így eredményeik értékelése és teljesítményük fokozása szempontjából különösen fontos, hogy tudásukat és képességeiket a pedagógusok pontosan felmérjék. A teljesítmények következetes értékelésével motiváljuk a jobb eredmények elérését. Teljesítményértékelésünk alapja az egyenlő és objektív elbírálás elve.

2.8 A felnőttoktatási intézményben folyó oktató-nevelő munka szinterei

Az esti és levelező oktatásban az oktató-nevelő munka elsődleges szintere a *tanítási óra*. A tanítási óra elsődleges helyszíne az osztályterem, de ettől a tanmenetben megtervezett és lefektetett módon el lehet térni. Tanórán kívüli tevékenységként az intézmény munkatársai és

az osztályközösségek szervezhetnek önköltséges múzeum- és színházlátogatást, tanulmányi kirándulásokat és egyéb iskolán kívüli közös programokat.

2.9 A felnőttoktatási intézményben folyó oktató-nevelő munka módszerei

A fejlesztési területek, nevelési célok megvalósulásának, a kulcskompetenciák kialakításának egyik feltétele a tanulás belső motivációját kialakító és fejlesztő pedagógiai folyamat megfelelő megtervezése és végrehajtása.

Az felnőttoktatás jellegéből, a tanórák számából és a tanulók összetételéből fakadóan az intézmény oktató-nevelőmunkájának leglényegesebb módszerei azok, amelyek feltárják a tanulók előzetes ismereteit, tudását és segítik az otthoni önálló tanulást: *előadás, magyarázat, szemléltetés*. A tanórai folyamatokat azonban úgy kell megtervezni, hogy frontális osztálymunka mellett a tanulók tevékenysége, önállósága, kezdeményezése, problémamegoldása és alkotóképessége is teret kapjon: *páros-, csoport- vagy osztálymunkában folyó vita, megbeszélés, projektek, kooperatív és szociális technikák*.

2.10 A tanulók és a pedagógusok együttműködésének formái

A nevelési-oktatási folyamat két szereplőjének kapcsolatában nyilvánuljon meg az egymás iránti tisztelet, megbecsülés, egymás munkájának elismerése. A felnőttoktatásban a tanulók elsőrendű érdeke az eredményes tanulás, az évfolyamok sikeres elvégzése, a középiskolai végzettség megszerzése és az érettségi vizsga követelményeinek teljesítése. Intézményünk akkor működik eredményesen, ha a tanulók igényeire épít és figyelembe veszi érdekeiket.

Fontos tehát a tanár és tanuló szoros együttműködése. A tanár módszereit úgy alakítja és változtatja, hogy azokkal a tanulási folyamatban optimális eredményt érjen el. Mindehhez szüksége van a tanulók visszajelzéseire, a kölcsönös tájékoztatáson, őszinteségen és bizalmon alapuló interakciókra. A tanuló saját személyes és tanulási problémáival is csak ilyen kapcsolat megléte esetén fordulhat bizalommal tanárához. Az osztályok év elején osztálybizalmat választanak. Az osztálybizalmi képviseli az osztályt, a tantestület és az iskola vezetése rajtuk keresztül tájékoztatja a tanulókat.

2.11 Kiemelt fejlesztési feladataink

A kiemelt fejlesztési feladatok az iskolai nevelés-oktatás valamennyi elemét áthatják, elősegítik a tantárgyközi kapcsolatok erősítését, a tanítás-tanulás szemléleti egységét, a tanulók személyiségének fejlődését.

Oktató-nevelő tevékenységünk minden területén kiemelten fontos, hogy a tartalmakban megjelenjenek azok az elemek, amelyek fejlesztik tanulóinkban

- az énkép és önismeretet,
- a közös európai azonosságtudatot,
- a hon- és népismeretet,
- az információs és kommunikációs kultúra vívmányaival való élest,
- a környezetünk megóvása iránti igényt,
- az önálló ismeretszerzés, a tanulás hatékony módszereinek kialakítását,
- a testi és lelki egészség megőrzésének igényét.

Az előképzettségben, végzettségben, motiváltságában, lehetőségeiben rendkívül heterogén tanulóközösség okán és fejlesztésük érdekében az iskolában olyan légkört kívánunk megteremteni, ahol

- a *nyitottság* nemcsak a fogadókészséget jelenti, hanem a lehetőséget, elérhetőséget is a szervezett oktatásba való bekapcsolódásra, az iskola nem passzív fogadója a

jelentkezőknek, hanem törekszik megérinteni a szociális, szocializációs nehézségek, hátrányokból eredő eltérő életvitel, alulmotiváltság által akadályozott rétegeket, egyéneket, ezért az iskolát visszük közel a tanulóhoz, lakóhelyéhez, munkahelyéhez;

- a *segítségnyújtás* a nevelő magatartásának egyik fő attitűdje;
- a tanuló életkortól, életúttól függően differenciáltan kap támogatást *a szociálisan értékes, de egyénileg is eredményes konstruktív életvezetés* megalapozásához és/vagy korrekciójához,
- a nevelőtestület elkötelezett, módszereiben és eszközeiben felkészült *az egész életen át tartó tanulás* igényének kialakítására,
- külön figyelmet kap a *szabad munkavállalás szükségleteit kielégítő oktatás- és tanulásszervezés,*
- *a tanuló személyiségét tiszteletben tartjuk, mint az eredményes tanár-diák együttműködés alapfeltételét,*
- *tanár-diák viszony meghatározó pedagógiai elve a kölcsönös érdeken és előnyön nyugvó motiváló erő,*
- az előzetes ismeretek és tapasztalatok felszínre hozása és fejlesztése érdekében életkori sajátosságaikhoz, *élethelyzetükhöz adekvát tanulási-tanítási folyamatot* szervezünk.

Ezen alapelvek mentén iskolánkat arra szerveztük, hogy tanulóinknak az érettségi megszerzésével megteremtjük:

- *a középfokra alapozott szakképzés,*
- *a felsőfokú továbbtanulás,*
- *a munkaerő-piacon történő előnyösebb elhelyezkedés lehetőségét.*

2.12 Sajátos pedagógiai módszerek alkalmazása

A nevelőtestület döntése alapján minden pedagógus felhatalmazást kap arra, hogy a tan- tervi követelmények és a fent megfogalmazott célok elérése érdekében maga válassza meg az alkalmazott módszereit, a jelen szabályzatban rögzített elvek figyelembevételével.

A nappalis oktatásban tanuló gimnazisták esetében jól működő, a tanulói aktivitásra építő módszerek, feladattípusok nem adaptálhatók teljes mértékben a felnőttoktatásba.

Céljaink megfogalmazásában, mind a hozzájuk rendelt feladatok, tevékenységek tekintetében figyelembe kell venni a képzésben résztvevők életkorát, felnőtt voltukat és az ebből eredő sajátosságokat, attitűdöket. Vannak, lehetnek olyan tanulói tevékenységek, amelyek egy felnőtt ember számára kellemetlenek, amelyeket nem szívesen vállalnak fel, mert már például az nem igazán egyezik az életkori sajátosságaikkal, esetleg merőben ellentétes a személyes tulajdonságaikkal, habitusukkal, képességeikkel, esetleg az adott tevékenységgel összefüggésben a korábbi tanulmányaikban megtapasztaltak kellemetlenek, merőben mások voltak.

Röviden ezt nevezzük a tanuló módszerekkel kapcsolatos attitűdjének.

Fokozott körültekintéssel kell tehát eljárni a következő feladatok, feladattípusok, tevékenységek esetében: kiselőadás, projektmódszer, tréning-módszer, csoportmunkára építő aktivizáló módszerek, interjú, játékos formák, mivel ezek a képzési formára jellemző alacsony óraszám, illetve a felnőttek elfoglaltsága miatt nehezen kivitelezhetők.

Nem feltétlenül kell erőltetnünk az adott tevékenységeket, még akkor sem, ha alkalmazásuk tantárgypedagógiai szempontból indokolt lenne.

A tervezett tevékenység átütemezésével, kismértékű átalakításával, rövidítésével, netán más feladat, módszer választásával, a csoportok átváltoztatásával, a feladat elvégzésének önkéntessé tételével, nagyobb mértékű tanári segítség adásával, korábbi sikeres megvalósítások bemutatásával, több idő biztosításával, türelemmel és megértéssel, sikerre vihetjük elképzeléseinket, aktivizálhatjuk, egyéni szereplésre is rávehetjük tanítványainkat, idővel elérhetjük, hogy a kezdeti idegenkedés, elhárítás megszűnjön, mérséklődjön.

2.13 Kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység helyi rendje

Elsődleges feladat megállapítani, hogy a tanulóknak miért van szükségük kiemelt figyelemre, milyen téren van szükségük segítségre. A tanulók megismerésében fontos szerephez jut az osztályfőnök.

A kérdéskör elemzésekor fontos szem előtt tartani, hogy gimnáziumunk tanulói zömében nagykorúságukat betöltött, már nem tanköteles korú felnőttek, akik jogi szempontból önálló, felelős személyek. A tanulók kis hányada kerül ki a már nem tanköteles, de még kiskorúak közül. Az ő esetükben a szülő gyakorolja a jogokat.

2.14 A felnőttkor megismerési sajátosságai

A felnőttkori megismerési folyamat sikerességét befolyásoló legfontosabb tényezők az érzékelés és észlelés, a figyelem, az emlékezés, a képzelet, a gátlások, a gondolkodás sajátosságai.

A figyelem erősségében és tartósságában szerepe van a tanuló életkorának és nem utolsósorban a felnőttkorban végzett tanulási tevékenységnek is. Felnőttek esetében különösen fontos a figyelemfelkeltő ingerek alkalmazása. A figyelem terjedelme felnőttkorban az intenzitástól függ, nagy koncentráció esetén átlagosan 20 percig tart. Mindezeket nagymértékben befolyásolják az egyén adottságai és a környezeti hatások. A figyelmet gátolhatja a fáradtság, a stressz, az egzisztenciáért való aggodás, kapcsolati, életvezetési problémák. Az érzelmi gátlás megnehezíti az elsajátítást és az emlékezést is. („Az előbb még tudtam...”)

A felnőttoktatásban éppen az otthoni tanulás prioritása miatt fontos az olyan anyagok összeállítása, amelyek érzékelés, észlelés útján hatékonyabbá teszik az új ismeretek rögzítését.

A felnőttoktatásban az értelmes bevésés a domináns, erre a korra a kognitív szintű elsajátítás a jellemző.

Nem megtanítani, megtanulni kell a tananyagot, hanem megértetni, megérteni, a mindennapi életben tapasztaltakhoz kötni, alkalmazhatóságukra rávilágítani.

Rendkívül fontos megismerési sajátosság a szakirodalomban visszahatónak nevezett gátlás. Bizonyára sokan osztjuk azt a véleményt, mely szerint a vizsgák előtti tanulás csak ront a helyzeten. A fellépő gátlás során az újabb ismeretanyag elnyomja az előzőleg tanult, de még nem kellőképpen rögzült ismeretet. Ezért valóban ne törekedjünk a vizsga előtt még egy új anyagot megtanulni! A hasonlósági gátlás is ismerős tapasztalatunk lehet (kémiasok előnyben!), ekkor hasonló tananyagok (szerves képletek) esetében fennáll az összetévesztés veszélye. Igyekezzünk a különbségeket megfigyelni.

A megismerőtevékenységek legmagasabb fokán a gondolkodás áll, amelyről kijelenthető, hogy az egyéni adottságok függvényében, nagyjából 50 éves korig fejlődnek, 60 éves kortól csökkennek ilyen képességeink.

2.15 A tehetség, képesség kibontakozását segítő tevékenységek

Képzési formánk esti gimnáziumi jellegből, tanulóink korösszetételéből és jellemző tanulási motivációiból adódóan a hagyományosan értelmezett, jellemzően a tanköteles korúakra vonatkoztatott tehetséggondozás nem válik hangsúlyossá iskolánkban. Ugyanakkor számos végzett tanuló továbbtanulási példája bizonyítja a felnőttoktatásban megszerzett érettségi bizonyítvány és a mögötte lévő tudás egyenértékűségét a nappali közoktatásával.

A tehetség és képesség kibontakoztatása, mint iskolai feladat, leginkább a továbbtanulásban gondolkodó és azért eredményesen is tevékenykedő tanulók támogatásában, a jó tanulmányi eredményekkel, esetleg a kiaknázatlan képességekkel rendelkezők jobb teljesítményre és továbbtanulásra ösztönzésében és lehetőségek szerinti felkészítésében nyilvánul meg.

A tehetség, képesség kibontakoztatást meg kell, hogy előzze a tehetség felkutatása, a képességek feltárása, felismerése. Tanulóinkban számtalan olyan képesség, tapasztalat rejlik, amelyek a szűken vett tantárgyi keretek között nem érvényesülnek. Ezek felszínre hozása, fejlesztése elengedhetetlen. Tanórai és tanórán kívüli tevékenységek és tanár-diák kapcsolatok, pedagógiai helyzetek szolgálják azt a folyamatot, amiben a pedagógusok megismerik a tanulók képességét, erre alapozva kell/lehet az egyén képességét, tapasztalatait, érdekét, lehetőségeit figyelembe venni, és differenciáltan foglalkozni velük.

Ez a pedagógiai feladat egyrészt folyamatosságot igénylő, másrészt összetett feladat, amit iskolatípusunkban megnehezít az iskolában töltött rövid idő.

Az iskolában eltöltött alacsony óraszám, az egyes tanulók intézményben eltöltött tanulmányi ideje, egyéb elfoglaltsága nagymértékben befolyásolja, többnyire szűkíti a lehetőségeket, amelyek a következők lehetnek:

- az osztályon, csoporton belüli differenciálás alkalmazása
- tanuló bevonása a munkánkba (anyaggyűjtés, stb.)
- a tanuló otthoni munkájának, egyéni felkészülésének (ami alapja a felnőtt tanulási tevékenységének és kifejezett elvárása az esti oktatási formának!) szaktanári irányítása (mentorálás, tanulandók kijelölése)
- többlet feladatok kiadása, ellenőrzése, értékelése
- információ nyújtása a felvételi rendszerről, felsőoktatásról, segítségnyújtás a választott képzés megismerésében online kurzusok (lehetőleg ingyenes), egyetemi honlapok, gyűjtemények, internetes tananyagok, interaktív tananyagok, CD-oktató programok ajánlása

A szaktárgyi keretek között számtalan olyan feladatot kaphatnak, amelyek önállóságra nevelnek, ezzel a lehetőséggel élni a pedagógus feladata, kötelessége.

2.16 A tanulási kudarcnak kitett tanulók segítése, felzárkóztatás

A felnőttoktatásban tanulók nagyon sok esetben többszöri sikertelen közoktatási próbálkozás után választják ezt a képzési formát. Súlyosbítja a helyzetet, ha a sikertelenség után hosszú évek teltek el tanulás nélkül. A korábban elszenvedett sikertelenségek, kudarcok, lemorzsolódások számos okra visszavezethetők, például egzisztenciális ok, életkörülmények megváltozása, elköltözés, családi támogatottság hiánya.

A tanulmányok újbóli elkezdése, folytatása szempontjából nyilvánvalóan azok a tanulói esetek a relevánsak, amelyek mögött az akkori képességek, az akarat tényezők hiánya, a motivátlanság, a tanulási nehézségek, a rossz vagy nem is létező tanulási technikák,

módszerek álltak. Ezek a gátló tényezők hosszú évek múltán is negatívan befolyásolhatják a tanulói teljesítményt, ezért a korábbi tanulástörténetek feltárását és a képzésbe újonnan belépő érintett tanulók számára a nagyobb szaktanári és osztályfőnöki figyelem biztosítását, a szükség szerinti segítségnyújtást, a tanulmányaik megkezdésekor egyformán elengedhetetlennek tartjuk.

Alapelveinkből eredően az iskola egyik alapvető funkciója a felzárkóztatás, amellyel célunk, hogy a tanulók élettapasztalatait és korábbi tanulmányait rendezve és kiegészítve ezek eredményeit, lehetővé tegyük az együtt haladást, elkerüljük a további kudarccokat.

A felzárkóztatás folyamatában rehabilitációs lehetőséget kell biztosítani a korábbi *iskolai kudarcaik kompenzálására*.

Tanulási kudarcnak kitett tanulóként fogadjuk el diákjainkat különösen ha:

- mentális adottságai (tanulási készségek fejletlensége) okán a csoporttal való együtt haladás folyamatos támogatást, segítséget igényel;
- születési adottságok (testi fogyatékoság) miatt az iskolába járás, tanórákon való részvétele, a tanuláshoz szükséges információk, segédletek megszerzésében, biztosításában súlyosan akadályozott, korlátozott;
- a családi háttér szociális, szociokulturális, szocializációs nehézségei, az előzetes tanulmányok során megélt iskolai kudarccok ezt indokolják,
- fentiekkel is összefüggésben magatartási, beilleszkedési nehézségei, akadályozzák a szervezett tanulásban való részvételt;
- élethelyzete, életvezetési problémái segítségnyújtás nélkül előrevetítik a tanulási kudarcot. A tanulási kudarcnak kitett tanulóinknál gyakran halmozódnak az okok, máskor az alapprobléma gondozatlansága, megoldatlansága generál újabb kudarc-kiváltó helyzetet, állapotot.

A felzárkóztatást segítő tevékenységünk eredményességének feltétele, hogy

- pedagógusaink *a nevelő-oktató munka folyamatába ágyazottan, folyamatosan, pedagógiai eszközként alkalmazzák a felzárkóztatás módszereit;*
 - *a kudarcselemtől függően differenciált legyen,*
 - *a probléma elfogadása, elfogadtatása*
 - *helyes önértékelés, önbecsülés alakítása*
 - *reális célok kitűzése, sok dicséret, sikerélményhez juttatás*
- *a tanulmányi munka közvetlen támogatását meghatározóan osztály szinten szervezze,*
- *biztosítson lehetőséget az egyéni problémák megoldására, az egyéni fejlődés, fejlesztés támogatására.*

Alapelveinkből és az iskola sajátos helyzetéből –területi különbözőségek, életkorban, céljaiban, érdekeiben, előképzettségben, motiváltságban eltérő összetétel - adódóan a felzárkóztatást az „elmaradás, lemaradás” okaival összefüggésben komplex feladat-ként tervezzük, szervezzük.

A tanulmányi munka közvetlen támogatását a *differenciálás módszerei* szolgálják. Az iskolánkba belépő tanulók – az előzetes tanulmányok beszámításától/beszámíthatóságától függően – különböző évfolyamokon kezdik meg, folytatják tanulmányainkat. A felzárkóztatás, tanulás-támogatás formái, a kudarccok megelőzésének módjai és módszerei eltérő súllyal érvényesülnek a belépés körülményeitől függően is.

Ennek legfontosabb elemei:

- Az **első alkalommal tanulói jogviszonyt létesítő tanulók** esetében már a jelentkezéskor, de legalább az első tanítási napokon (pl. osztályfőnöki óra keretében) informálódni kell a tanulástörténetéről, a tanuló által benyújtott dokumentumok, a tanuló el- mondása és irányított kérdések segítségével törekedni kell a korábbi tanulmányok megszakításának okait felderíteni.
- A **tanulmányok kezdeti időszakában** az osztályfőnök és a szaktanár is törekedjen megfigyelni a tanuló motivációját, tanuláshoz, tanáraihoz és társaihoz fűződő viszonyát, annak alakulását, igyekezzen megismerni tanulási szokásait, technikáit. Ez kifejezetten indokolt azokban az esetekben, amikor kevés információt kapunk a tanulótól az előző kudarcok mibenlétét illetően.
- **Minden szaktanár adott tanév első tanóráján minden évfolyamon, minden érintett osztályban**, ismertesse az adott tantárgy lehetséges tanulási technikáit, tanév közben folyamatosan informálódjon az alkalmazott tanulási módszerekről, tanácsaival segítse a tanulók tanulási tevékenységét. (tanulás tanítása) Ezzel kiválthatjuk az esetlegesen régen is használatos, de már akkor sem túl hatékony módszereket, valamint meg- könnyíthetjük a tananyag feldolgozását, a tanulói felkészülést, lerövidíthetjük az ehhez szükséges időt, pozitív tanulási élményhez segíthetjük a tanulót, erősíthetjük bizalmát iskolánk és önmagunk iránt, csökkenthetjük a lemorzsolódást.
- Tudatosítsuk a tanulóknak, hogy a tananyagtartalmak és oktatási módszerek mára lényegesen megváltoztak és ez a tanulás módszereinek a megváltozását is kikényszerítette. Ami régen működött, ma már nem feltétlenül működik.
- Ha az **újonnan érkező tanulók esetében** vélelmezünk valamilyen tanulási nehézséget vagy valamely szükséges kompetencia hiányát, fejlesztéssel, tanórai differenciálással, tanulópárok kialakításával, a tanuló otthoni felkészülésének irányításával és gyakori ellenőrzésével, kezdetben könnyebb feladatokkal, türelmi idő biztosításával, számonkérések átcsoportosításával, korrepetálással segíthetünk.
- Az új belépő és korábban tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatásában az osztályfőnök és az osztályban tanító tanárok szükség szerint együttműködnek.
- Az új belépő tanuló adott tantárgyból történő felzárkóztatásának kérdésköre teljes egészében **az érintett szaktanár hatáskörébe** tartozik.

A felnőttkori tanulási képességek működésére tekintettel feladatunk, hogy a tantárgyi tantervek helyi alkalmazása, adaptálása során csoportösszetételről, egyéni céloktól, lehetőségektől, hozott tapasztalatoktól függően *differenciáltan* kezeljük a műveltség elvontabb elméleti és konkrétabb gyakorlati *szintjeinek egyensúlyát*, az elméleti és a gyakorlati gondolkodás közti átmenetek létrehozását.

Ennek megfelelően szükséges adaptálni a kerettanterv javasolt tevékenységformáit és a választható tartalmakat. Az ellenőrzési és értékelési rendszerünkben is fontos szempont a fentiek figyelembevétele.

2.17 Beilleszkedési, magatartási nehézséggel összefüggő pedagógiai tevékenység

A tudásszint mellett képet kell alkotni a felzárkózást, az együtt haladást akadályozó egyéb körülményekről is. Így különös figyelmet kell fordítani a *beilleszkedéssel kapcsolatos*

problémákra, a megélt tanulási kudarcok feldolgozására, átvezetésére.

Mivel intézményünk működési területe több megyére kiterjedő, tanulóink életkori megoszlása, társadalmi munkamegosztásban elfoglalt helyzete változatos képet mutat, ezért szociális hátterük is igen eltérő. A felnőttoktatásban való részvétel tanulóink részéről önkéntes, tanulóink a tankötelezettségüknek már eleget tettek, többnyire dolgoznak, így a beilleszkedési, magatartási problémákkal küzdők száma alacsony.

A beilleszkedési, magatartási problémák nem megszokott jelenségei a felnőttek esti gimnáziumi képzésének. Azonban a tankötelezettség felső korhatárának csökkentése miatt számolhatunk a fiatalabb tanulók megjelenésével, akik közül – már életkorukból adódóan is -, nagyobb valószínűséggel kerülhetnek ki ilyen problémás tanulók.

Az alapelvekben megfogalmazott eljárások következetes alkalmazása az estelegesen ilyen gondokkal küzdő tanulóink esetén is biztosítja a személyiség megfelelő irányú fejlődését. Az esetlegesen felmerülő ilyen jellegű problémákat a felnőttekből álló osztályközösségek sikeresen megoldják, a közösség ereje az osztályfőnök pedagógiai munkáját döntő mértékben segíti.

Minden felmérés, tanulmány megerősíti azt a szomorú tényről, hogy Magyarországon a tanulók szociális helyzete, háttere meghatározó iskolai tevékenységük, eredményeik szempontjából.

Iskolánk alapvető célja éppen e társadalmi szinten is jelentős problémákat okozó hátrányok ledolgozásának lehetőségét biztosítani a képzésben való részvétellel.

A tantárgyi tantervekben megjelenő célok, tartalmak, ismeretek, tevékenységek, ellenőrzési és értékelési rendszerünk, a személyiségfejlesztéssel, közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladataink során a kapcsolódó tevékenységek átfogóan, a hatásrendszer egészébe ágyazottan szolgálják az alábbi céljainkat:

- Alkalmat adjunk a *tanulók* életvitelének, társadalmi létformáiknak és a *világban való tájékozottságuk továbbfejlesztésére*.
- Módot nyújtunk a tanulók személyiségének minél átfogóbb fejlesztésére, *szocializálására*.

A beilleszkedési, magatartási nehézségekkel, szociális hátrányokkal összefüggő pedagógiai tevékenység során a pedagógus, illetve a tanulótársak személyes példamutatását, a közösség erejét tekintjük meghatározónak.

A tanulási, magatartási és beilleszkedési problémák sok esetben eredményeznek konfliktus helyzeteket. A beilleszkedési, magatartási problémák megnyilvánulásának fontos jelzője lehet, hogy a tanuló kiszorul a korábbi informális csoportokból, romlik a megítélése az osztályban. A tanuló magatartásbeli problémái gyakran kompenzációként, pótcselekvésként jelennek meg az iskolában. Ez utóbbi gyakran okoz a diákokban konfliktust és kevésbé kontrollált viselkedéshez vezethet.

Az alábbi jelek utalhatnak a problémák létre, felerősödésére:

- egyre gyakoribbá váló tanuló - tanuló vagy tanuló - osztály konfliktus
- tanuló – tanár konfliktus
- a tanuló érdeklődése csökken, esetleg meg is szűnik
- a tanórákon való közreműködés megtagadása
- romló tanulói teljesítmény
- hiányzás felszaporodása
- a tanuló befelé fordulása
- a tanuló agresszívvé válása

Sok esetben a teljesítménykényszer váltja ki a deviáns tanulói viselkedést. Ezeknek a magatartászavaroknak a felszínre jutása a meglévő értékek hangsúlyozásával és a kibontakozás lehetőségének biztosításával (szereplés, szervezés, közösségi tevékenység) jó hatásokkal elkerülhető, megakadályozható.

A megelőzésnek, mint segítőpedagógiai tevékenységnek fontos szerepe van a tanulókkal történő foglalkozásban.

2.18 A személyiségfejlesztéssel, közösségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatokról általában

A pedagógia alapfunkciója a személyiség szervezett, tervszerű fejlesztése. A személyiségfejlesztés célja: az önfejlesztő aktivitás fejlesztése, a személyiségben rejlő lehetőségek kibontakoztatása, mellyel megalapozzuk a permanens nevelés/önnevelés igényét. A személyiség komplex fejlesztése tehát magában foglalja egyrészt az intellektuális szükségletek ki- művelését, másrészt a tanuló viszonyának fejlesztését önmagához, és a különböző közösségekhez.

Komplex személyiség és magatartásfejlesztő pedagógiai programunkban azokat a pontokat igyekszünk megtalálni és megragadni, ahol a nevelődésben, nevelhetőségben és az életvitelben - eddigi tapasztalatunk alapján a legnagyobb gondok adódhatnak:

- az önismeret-önfejlesztés

- társismeret, társas kapcsolatok
- a lelki egészség kialakítása, megőrzése
- kudarcútírás/kezelés
- a beilleszkedés

Elsődlegesen a személyiség belső pszichikus világát, önkibontakozásra és önfejlesztésre való egyedi készségeit fejlesztjük.

- A lelki egészség kifejlődését, karbantartását és megőrzését segítő értékrend meg- alapozása, mentálhigiénés szemléletű fejlesztése, bevezetés az értékek szerinti életgyakorlat formálásába.
- A magatartásszabályozás és egyéni „életépítés” befolyásolása az erkölcsi értékek bemutatásával, vonzóvá tételével.
- Pozitív értékek és normaközvetítés, erkölcsi nevelés.

Az egyén fejlesztésének területei

Célul fogalmazzuk meg, hogy nevelő-oktató munkánk során tanulóink

- reális önértékelésre és önismeretre,
- harmonikus életvitelre legyenek képesek és
- a munkaerő piacon sikeresen tudjon megjelenni, jelen lenni.

Ennek érdekében a következő önfejlesztő, magatartás és tevékenységformák kialakítására van szükség:

- intellektuális - művelődési tevékenység,
- esztétikai tevékenység
- az egészséges életmód normáit követő magatartás

A személyiségformálás folyamatában tovább szeretnénk erősíteni a következő személyiség- jegyeket: egészséges önbizalom, munkaszeretet, igényesség önmagukra, környezetükre, helyes értékrend, humánus, tisztelet, tolerancia, a másság elismerése, alkalmazkodóképesség, segítő- készség, nyitottság, kompromisszumkészség.

Célunk, hogy tanulóink a kívánt magatartásformákat autonóm módon, személyiségük belső feltételrendszere által determináltan hajtsák végre. Minél többen találják meg a fizikum, az értelem és az érzelem harmóniáját.

Iskolánk nevelő-oktató munkájának alapvető feladata, hogy **a tanulók személyiségét** a különféle iskolai tevékenységek megszerzésével **széleskörűen fejlessze**.

Az iskolában oktató pedagógusok a tanítási-tanulási folyamat megszervezése során kiemelten fontosnak tartják a tanulók **motiválását, a tanulói aktivitás biztosítását és a differenciálását**.

Kiemelt feladataink:

- A társas kapcsolatok fontosságának tudatosítása, az együttműködési készség kialakítása, a kulturált magatartás és kommunikáció elsajátítása.
- A kitartás, a céltudatosság, az elkötelezettség kialakítása.
- Az érdeklődés felkeltése a társadalmi jelenségek és problémák iránt. Igény kialakítása a közösségi tevékenységekre, az iskolai és a helyi közéletben való részvételre. A közösség- fejlesztésben a közélet iránti érdeklődés felkeltése kiemelt feladatunk, meg kell találnunk a napi kommunikációban a közéleti történésekre való reflektálás lehetőségeit.
- Az emberek által végzett munka értékeinek tudatosítása.
- A közösségben kialakuló normák, deklarált vagy latens szabályok, elvárások közös célt, értékrendet és biztonságot adnak az egyénnek. Egy közösség ereje sokszorosan

lehet az egyéni teljesítmények összességének, a jó munkamegosztás még fokozhatja hatékonyságát. Segíti az egyént a döntésekben és a felelősségvállalást is könnyíti.

- A tanulói személyiség fejlesztésére irányuló nevelő és oktató munka egyrészt az oktatók és a tanulók közvetlen, **személyes kapcsolata révén valósul** meg, másrészt közvetett módon, a tanulói **közösség ráhatásán keresztül érvényesül**.

Iskolánk szerepe a közösségfejlesztésben nem korlátozódik az iskolán belüli feladatokra, hanem biztosítani kell a tanuló és társadalom közötti kapcsolatot is.

Az oktatás folyamán, a napi tevékenységben, az egyéni és csoportmunkában törekedni kell arra, hogy tanulóink önismerete oly mértékben erősödjön, hogy képesek legyenek felmérni egy adott feladtnál saját lehetőségeiket, de ismerjék a saját korlátaikat is.

Tanulóink felnőttek, vagy fiatal felnőttek, ami - az iskola munkarendjére (tanulás-tanítás szervezeti megoldásai) is tekintettel – a személyiségformálás, személyiségfejlesztés iskolai lehetőségeinek korlátait meghatározza. Az esti, levelező munkarend a rendes korúak iskoláinál jóval kevesebb interperszonális nevelő hatást és szervezett alkalmat hoz létre, ezért fokozottan szükség **van a tananyagban rögzíthető műveltségterületek nevelőerejének megerősítésére**.

A fenti fejezetekben tárgyalt személyiségfejlesztést is célzó tevékenységeken túl a tantárgyi tantervekben, különösen a humán tantárgyakban foglaltak személyiségfejlesztő és közösségfejlesztő hatásait kell kiaknázni.

A történelmi tanulmányoknál: A történelmi források, események értelmezése olyan kompetenciák kialakulását teszi lehetővé, amelyek által az egyén, mint társas lény és állampolgár meg- találhatja helyét a társadalomban.

Az irodalomtanítás élményszerűségének biztosításával nyitunk lehetőséget arra, hogy felnőtt korú tanulóink a saját élethelyzeteik és az irodalmi művekben felmerülő helyzetek, erkölcsi kérdések közötti kapcsolatokat kifejtsék, megfogalmazzák. Az erkölcsi dilemmák megtárgyalása, példák felmutatása során segítséget kapnak a mindennapi életben, az emberi kapcsolatokban, konfliktusokban való eligazodáshoz, értékrendjük alakításához.

E tevékenységek – közös feldolgozások, egy-egy mű megtekintése színházban vagy filmen - mintaközvetítő, meggyőződés-formáló interakcióikkal egyszerre szolgálják a közösség és a személyiség fejlesztését.

2.19 Az intellektuális szükségletek kialakítása, kiművelése, motiváció

Az intellektuális szükségletek alakításának középpontjában az információfeldolgozás áll. Az információfeldolgozás függ a képességektől, az értelemtől. Az értelem fejlesztésében két alapvető feladat emelhető ki, a tanulási motívumrendszer fejlesztése és az értelmi képességek fejlesztése.

A tanulási motívumrendszer fejlesztésének területei:

- a megismerési vágy felkeltése
- a felfedezési vágy felkeltése
- a teljesítményvágy
- a tapasztalásvágy.

Az értelmi képességek fejlesztésének területei:

- a megismerés folyamatának megismerése
- a kognitív kommunikáció fejlesztése
- a gondolkodás fejlesztése.
- a tanulási képesség fejlesztése

A felnőtt tanulók motivációja

A tanulók motivációinak vizsgálata a felnőttoktatásban is kulcsfontosságú. Segíti a tanulási folyamatok megismerését, megértését éppúgy, mint ahogy a hatékonyság növelésében is fontos szerephez jut. A felnőtt tanulási folyamatok vizsgálatának és irányításának elengedhetetlen eszköze.

A felnőtt tanulókra leginkább a **habituális motiváció** (jelen esetben az érettségi bizonyítvány megszerzésének vágya) a jellemző, legalábbis a tanulmányok első szakaszában mindenképpen. Másik gyakori tanórai motivációtípus a rövid, az adott feladat, foglalkozás idejére fennálló ún. **aktuális motiváció**. Tartós motivációra, amely az egész tanulási folyamatra jellemző, felnőttek esetében is van számos példa, mint ahogy a felsőoktatásba, felsőfokú szakképzésbe is egyre többen kerülnek be „későn érő” tanítványaink közül.

Másféle megközelítésben a felnőtt tanuló motivációja lehet egzisztenciális, presztízs és érdeklődési motiváció. A motivációk különböző formái párhuzamosan is jelen lehetnek a tanulási folyamatban, így természetesen egymást felerősíthetik, gyengíthetik, ki is olthatják.

Az egyik legmeghatározóbb iskolapadban tartó és teljesítményre sarkalló, tanulói hatékonyságot növelő erő az illető **felnőtt tanuló motiváltsága**. Annak feltárása, hogy a felnőtt ember miért jelentkezett az esti/levelező gimnáziumba, nagyban elősegíti a képzési idő alatti motivációjának fenntartását, nem egy esetben még annak növelését is, elősegítve ezzel tanulmányainak eredményes befejezését.

A tanulmányok megkezdése (korábbiak befejezésének szándéka) történhet belső indíttatásból, felnőttek esetében ritkán, de előfordulhat pusztán a tanulás örömeért, az idő hasznos eltöltésének céljából is. Nem egyszer házaspárok, szülők ülnek be társuk, gyermekük mellé az iskola- padba, ha nem azonos évben, egy-két évvel később.

Manapság egyre gyakoribb okok a munkahelyi és egzisztenciális kényszerek, a biztonságra törekvés, a jobb anyagi helyzet iránti vágy.

Általánosságban a következőket mondhatjuk:

- Ebbe az életszakaszba érve, az egyén személyisége már önállóvá vált, elvárható tőle a reális önértékelés.
- Az egyén kellő élettapasztalattal rendelkezik, melyek birtokában igénye lehet a tanulásra.
- Társadalmi státusza, életkilátásai a tanulás felé irányíthatják.
- Erősödik a gyakorlati (hasznosítható, anyagi javakat teremtő) tudás szerzése iránti igénye.
- Belső és külső erők egyaránt hatással lehetnek tanulási szándékaira.

2.20 A felnőtt tanulók motiválásának lehetőségei

A felnőttoktatásban akkor végezzük jól a munkánkat, ha a kezdeti szakasz habituális motivációját sok-sok aktuálisra, még jobb esetben tartósra tudjuk változtatni, azaz elérjük, hogy a felnőtt tanuló szeme előtt ne csupán az áhított bizonyítvány kéksége lebegjen, hanem megérezze a tanulás örömeit, igényelje, vágyja a tudást és hajlandó is legyen fáradni annak birtoklásáért. Még akkor is törekednünk kell erre, ha tudjuk, nagy valószínűséggel az igazi tartós motivációt kevés tanuló esetében érhetjük el.

A tanulók motiváltságát jellemzően az alábbiak tartják szinten, illetve növelik:

- A képzés hasznosságának felismertetése (életminőség változása, munkahely megtartása, új képzések, szakmák lehetősége, stb.)

- A tanuló tapasztalatára támaszkodás. Ehhez elengedhetetlen a tanulók megismerése.
- Érdeklődés fenntartása korszerű oktatási módszerekkel, szemléltetéssel.
- Motiváló tanulási környezet biztosítása
- Lehetőség szerint gyakorlatorientáltság.
- Sikerélmény nyújtása a legfontosabb tényező.
- Önállóság biztosítása, az önbizalom fejlesztése
- Társas készségek, empátia fejlesztése
- Harmonikus, kiegyensúlyozott tanár-diák viszony
- Tanár személye, tulajdonságai, példája
- Finanszírozás módja, vizsgadíjak

3. Pedagógusaink és munkatársaink felé támasztott elvárásaink alapelvei

Az esti gimnáziumi oktatás egy olyan képzési forma, amelyben egyszerre valósul meg az integrált és a személyközpontú oktatás. Az integráció célja az esélyegyenlőség biztosítása, és a diszkriminációmentes, egyéni haladást lehetővé tevő környezet megteremtése, a különböző élet- helyzetekben lévő képzésben résztvevők számára.

Az integráció azonban önmagában nem nyújt megoldást az egyéni hátrányok leküzdésére. Az egyéni felkészültséget, jártasságot figyelembe vevő kompetenciafejlesztést, az egyéni képzési utak során felvetődő problémák kezelését a személyközpontú képzésmenedzselés segítségével valósíthatjuk meg.

Az elsődleges ismeretszerzés színtere az iskola, domináns módszere a frontális tevékenység, melyet elsősorban az esti képzési formát jellemző alacsony kontaktóraszám, valamint a tanulási történetük és az előzetes ismereteik szintjét illetően is erősen heterogén tanulócsoportok indokolnak.

A tanárok szerepe a fő tananyagtartalmak meghatározása, ismereteinek átadása, az egyéni tanulásszervezés segítése és figyelemmel kísérése, útmutatás a megszerzett ismeretek rendszerezéséhez, összefüggések feltárásához, kritikus helyzetek feloldásának megkönnyítése, adott tan- egység, tanítási szakasz végén a tanulók munkájának, előrehaladásának minősítése, a tanulási folyamatok tapasztalatainak értékelése, a megfelelő visszacsatolás.

3.1 A minden pedagógusra egyetemleges érvényű elvárások, a pedagógus alapvető feladatai:

- a rábízott tanulók nevelése, oktatása, a kerettantervben előírt törzsanyag átadása, elsajátításának ellenőrzése
- a nem tanköteles nagykorú tanulót, tanköteles tanuló esetében a szülőt (törvényes képviselőt) rendszeresen tájékoztassa a tanuló iskolai teljesítményéről, magatartásáról
- az ismereteket tárgyilagosan, sokoldalúan és változatos módszerekkel közvetítse, oktató- munkáját éves és tanórai szinten, tanulócsoporthoz igazítva, szakszerűen megtervezve végezze, irányítsa a tanulók tevékenységét,
- a kerettantervben és a Pedagógiai Programban meghatározottak szerint

érdemjegyekkel vagy szövegesen, sokoldalúan, a követelményekhez igazodóan értékelje a tanulók munkáját,

- a Pedagógiai Programban és az SZMSZ-ben előírt valamennyi pedagógiai és adminisztratív feladatait maradéktalanul teljesítse,
- pontosan és aktívan részt vegyen a nevelőtestület értekezletein, a fogadóórákon, az éves munkaterv szerinti rendezvényeken,
- megőrizze a hivatali titkot,
- hivatásához méltó magatartást tanúsítson,
- a gyermek, tanuló érdekében együttműködjön munkatársaival és más intézményekkel.

3.2 A felnőttoktatók kompetenciái

Noha a felnőttoktatás szervezeti formájánál és tanulói összetételénél, illetve a tanulók élet- koránál fogva az oktatási paletta és a pedagógus pálya önálló területének számít, sok esetben az itt munkát vállaló pedagógusok a közoktatásból kerülnek ki, kevés azon tanároknak a száma, akik kimondottan erre a tevékenységre specializálódtak, végeztek andragógiai tanulmányokat.

A gyakorlat és a különböző erre irányuló nemzetközi és hazai vizsgálatok is igazolják, hogy a közoktatásban jól bevált pedagógiai módszerek és didaktikai megfontolások nem feltétlenül vezetnek eredményre a felnőttoktatásban, az eredményes és hatékony oktatáshoz másféle tanári attitűdre, kompetenciákra és didaktikai elemekre is szükség van. Ugyanakkor hiba lenne a köz- oktatásban bizonyítottan hatékony módszereknek teljes száműzése a felnőttoktatási tanári praktikumból. Az „áttanítások” eredményeként számos „bevált” elem tetten érhető a délutáni tanórákon is. Ezek jól kiegészíthetik és színesíthetik a felnőttoktatási módszertant.

Már a tankötelezettség felső korhatárának leszállítása előtt is megfigyelhető volt a intézmények tanulói közösségeinek különböző mértékű fiatalodása, vélhetően a jövőben felerősödő tendencia idővel kikényszeríti a nappali rendszerű (tanköteles korúakat képző) iskolák nevelési módszereinek tudatos, tervezett részbeni átvételét, adaptálását. Ezen véleményünk létjogosultságát véljük igazolni a jogalkotó által, mikor lehetővé teszi az intézményeknek ifjúsági csoportok szervezését a felnőttoktatásban részt vevő 16-20 éves korú tanulók számára. (Bár ennek sajátosságait, az általánostól való eltéréseit a rendeletek, törvények nem konkretizálják.)

A felnőtt tanulók leginkább az alábbi elvárásokat fogalmazzák meg tanáraikkal szemben:

- magas szintű szaktárgyi ismeretek
- változatos módszertani kultúra
- tolerancia
- odafigyelés a tanulóra, problémáira- legyen empátikus
- az irányító szerep mellett se kezelje gyerekként a felnőtteket
- kellő önállóságot biztosítson a tanulónak
- nyugodt légkört teremtsen a tanórán
- vegye figyelembe a tanuló előismereteit, életkorából adódó tapasztalatait
- partnerségre törekedjen

Közoktatási gyakorlatunkból tudjuk, hogy a diákok rendkívül kritikusak tudnak lenni tanáraikkal szemben. Nincs ez másként a felnőttoktatásban sem. Saját személyiségünk, életvitelünk, megnyilvánulásaink, szaktudásunk, módszertani kultúránk, elvégzett munkánk minősége legyen a legfontosabb, katedrán innen és túl, mert az a leginkább ható didaktikai eszközünk.

3.3 A felnőttoktatásból eredő speciális problémák

A középfokú felnőttoktatás, az érettségire történő felkészítés egyik alapproblémája az erre irányuló képzésben eltöltött különböző idő. Az előzetes tanulmányok beszámíthatósága okán előfordulhat, hogy egyes tanulók új tanulóként csatlakoznak egy feljövő osztályhoz. Ez nem csak az érintett tanulóra, hanem a tanárra is többlet terheket ró, hiszen az új tanulót rövid időn belül „fel kell hoznia”. (egyéni munkaterv, számonkérések átütemezése, külön feladatok, korrepetálások, segítő tanuló bevonása, stb.)

A pályakezdő vagy kevés gyakorlattal rendelkező pedagógusok legnagyobb kihívását is ebben érhetjük tetten: a képzésben eltöltött időtől függetlenül, mindenki ugyanazt az érettségi követelményt kell, hogy teljesítse.

Amit a felnőttek oktatójának feltétlen szem előtt kell tartania:

- A különböző életkorú tanulók másként viszonyulnak az oktatáshoz. A fiatalok többnyire a jelenre koncentrálnak, míg a felnőttek hosszabb távra tekintenek, más gyakorlatiasabb szempontokat tartanak szem előtt (milyen konkrét haszna van a képzésnek, több fizetés, biztosabb munkahely, újabb, magasabb képesítés megszerzése, stb.)
- A felnőttek másként élik meg a vizsgaszituációkat, teljesítményük értékelését.
- A felnőtt tanulók életkorukból adódóan is több tapasztalattal rendelkeznek, még akár tanáraiknál is. Jobban értik és jobban befogadják azokat az ismereteket, melyek összhangban állnak korábbi tapasztalataikkal. Ezekre a tapasztalatokra feltétlen építenünk kell.
- A felnőttekkel szembeni kommunikáció merőben más, mint a fiatalokkal szemben tanú- sítandó.
- A felnőtt tanulók esetében a megelőző tanulmányoktól eltelt idő, a több éves, évtizedes kihagyás fontos abban a tekintetben is, hogy időközben nem csupán a tananyagtartalmak estek át jelentős változáson, hanem az információk megszerzésének, a tanulás-tanítás folyamatának módszerei, eszközei is. Sokan a korábbi, nyilvánvalóan akkor sem túl sikeres tanulási módszereiket alkalmazzák, amelyekről „leszoktatni” igen nehéz őket.
- A felnőtt tanulók egyrészt eleve nagyobb önállóságot igényelnek a tanulási folyamatban, másrészt a munkarendből eredően kevesebb az iskolában eltöltött kontaktidő, így a siker érdekében több otthoni időráfordításra, önálló munkaszervezésre, nagyfokú önállóságra van szükség. Ehhez az otthoni tevékenységhez egyfelől konkrét iránymutatással kell szolgálnunk, másrészt

folyamatosan ellenőriznünk, értékelnünk is kell az önálló tanulói munkát.

- Szemben a középiskolai korosztállyal („Nincs más dolgod fiam, csak a tanulás!”), a felnőtteknek munkahelyi, családfenntartói, másra át nem ruházható feladataik is vannak, amelyek elvonják a tanulásra fordítható idő jelentős részét. Nem kevesek váltott műszakban dolgoznak, ezért rendszeresen hiányozhatnak a tanórákról, amit aztán otthon kénytelenek pótolni. Nem ritka a „munkából estem be” és „innen egyenesen dolgozni megyek” szituáció sem. Felnőtt tanulóink sokszor fáradtak, sokszor azért nem készülnek, mert egy- szerűen nem volt rá elég idő, hiányzott a szellemi és fizikai frissesség.
- A felnőttek nagy számban életvezetési, egzisztenciális problémával küzdenek, ebből eredően stresszesek.
- A tanuló nők helyzete, iskolai előmenetele nagyban függ a családi támogatástól, a gyermekek életkorától és számától. A nemek között jól megfigyelhetők az eltérő karriermotivációk és a különböző életkorban jelentkező ún. fejlődési feladatok, amelyek fontos szerepet játszanak a tanulmányok sikerességében. Felnőtt tanítványaink életkörülményeinek, státuszának megismerése segíthet bennünket a tanácsadásban, a helyes tanári magatartás kialakításában, nem egy esetben még a tanuló iskolapadban tartásában is.

3.4 Az osztályfőnöki munka tartalma és az osztályfőnök feladatai

A társadalomban zajló változások hatására sokféle, tartalmában, tevékenységében bővült pedagógusszerep alakult ki. A tudós tanár szerepét felváltotta az alkotó, kísérletező, kutató pedagógus típus. Az információrobbanás következtében kialakult az oktatástechnikai szerepkör. A „beszélő iskola” kontaktusteremtő, a tömegkommunikáció **értékközvetítő pedagógust** igényel.

Az átformálódás folyamatában kiemelt szerepet tölt be az osztályfőnök, aki az iskolákban a személyességet jelenti; az osztályt, mint nevelési tényezőt, a szociális kompetenciákat alakító, formáló közösséget vezet; segíti a tanulókat a jelen történéseinek megértésében, a helyes érték- rendjük kialakításában.

3.4.1. Az osztályfőnök-modell szerepe

- Személyesség, természetes viselkedés, önbizalom, önbecsülés
- Hitelesség, kongruencia - a szavak, a tett és az érzelmek egysége a gondolati és a mindennapi tevékenység területén
- Tolerancia – mások véleménye, meggyőződése iránti türelmesség
- Empátia – beleélés a másik ember lelkiállapotába

3.4.2 Az osztályfőnök személyiségjegyei

- Magas szintű pedagógiai, pszichológiai műveltség
- Kiegyensúlyozott érzelmi élet
- Reális énkép és önismeret
- Magas fokú elkötelezettség és felelősségtudat

- Emberszeretet, gyermekszeretet
- Szociális érzékenység
- Fegyelem, önfegyelem
- Kritikai, önkritikai érzék
- Optimizmus, humor
- Kreativitás, találékonyság
- Helyzetfelismerés,

alkalmazkodóképesség

3.4.3 Az osztályfőnöki munka jellemzői

- Komplex, átfogó – a tanuló egész személyiségére irányul a tevékenysége
- Differenciált – a személyiség és a közösség fejlesztése folyamán individualizált követel- ményeket támaszt
- Rugalmas - nincs előírható, részleteiben megtervezhető tananyaga; ellátása lényegesen több spontaneitást, rugalmasságot, reflektivitást igényel

3.4.4 Az osztályfőnöki munka feladatkörei

- Közvetlen nevelőmunka – ismeretek szintetizálása, a mindennapi életben történő alkalmazásuk; az aktuális események feldolgozása; különböző értékrendek megismertetése; a kultúrahasználat megtanítása; a konfliktusmegoldást kialakító pedagógiai tevékenység; mentálhigiénés szemlélet alkalmazása a nevelőmunkában; törődés a tanulók aktuális problémáival; az osztály konfliktusainak megoldása
- Ügyviteli (adminisztrációs) feladatok – a haladási napló naprakész vezetése, a haladási és anyakönyvi rész folyamatos ellenőrzése; igazolások esetleges igazolatlan órák regisztrálása; félévkor és évvégén az osztályozó értekezlet előtti teendők; félévi értesítő, törzslap, és bizonyítványírás.
- Szervezés, koordinációs feladatok végrehajtása – kapcsolattartás az osztályban tanító kollégákkal, a nevelésben-oktatásban hatékonyan résztvevőkkel, a szülőkkel, szülők közötti felvilágosító munka; szabadidős tevékenységek, programok szervezése

4. Nevelő-oktató munkánk ellenőrzési, mérési, értékelési, minőségbiztosítási rendszeréről

4.1. Célja és alapelvei

Nevelő-oktató munkánk ellenőrzési, mérési, értékelési, minőségbiztosítási rendszerének működtetésével - alapelveink szellemében – a tanítás-tanulás egész rendszerét kívánjuk folyamatosan javítani. Ellenőrzési és értékelési rendszerünk minden

elemének kimunkálásánál arra törekedtünk, hogy az szolgálja

- a pedagógiai munka eredményességének,
- hatékonyságának folyamatos biztosítását,
- az iskolahasználók igényeinek, elvárásainak való megfelelést.

Az iskola értékelési rendszerének célja, hogy – alapelvei szellemében – a tanítás – tanulás egész rendszerét folyamatosan javíthassa a pedagógiai folyamat minél átfogóbb vizsgálata, el- lenőrzése, minősítése segítségével. A különböző értékelési formák alapján kapott információk egyrészt a tantestület, a tanulók, a fenntartó és a tágabb környezet tájékoztatására szolgálnak, másrészt szembesítve a célkitűzésekkel, munkatervekkel azok állandó kontrollját, esetleges korrekcióját segítik elő.

A nevelő-oktató munka ellenőrzésének célja lényeges, megbízható, érvényes információk megszerzése a nevelés-oktatás folyamatának fő tényezőiről. **Az értékelés** szerves egységet alkot az ellenőrzéssel, méréssel, tulajdonképpen visszacsatolás az előzőekre. Az iskola sajátos helyzetéből adódóan ellenőrzési rendszerünk összetett. Az ellenőrzésnek különböző mélységű és tartalmú információt kell biztosítania nevelő-oktató munkánkról az értékelési rendszerünk stratégiai és funkcionális szintjei vonatkozásában, továbbá ezeken belül

- az iskolahálózat egésze vonatkozásában a *fenntartónak*,
- az iskolahálózat egésze vonatkozásában az *iskolavezetésnek*,

4.2. Az értékelés szintjei

Az értékelési, minősítési rendszerünk stratégiai elemeit tevékenységünknek a pedagógiai programmal való összevetése, a program folyamatos értékelése és fejlesztése köré csoportosít- hatjuk, funkcionális szinten fogalmazhatók program menti értékelés, amely további három szintre tagolódik:

- a nevelő-oktató munka átfogó, iskolai szintű értékelése
- a tanárok értékelése, minősítése,
- a tanulók értékelése.

Pedagógiai alapelveinknek és céljainknak megfelelően az értékelés és minősítés rendszere is a segítő, alkotó légkört erősíti. Ezért törekszik arra, hogy az értékelés minden formája:

- személyre szólóan a *felnőtt* tanulók életkori sajátosságait és élethelyzetét figyelembe vevő
- tárgyyszerű,
- ösztönző hatású, a motiváltságot erősítő,
- nyilvános, folyamatos és kiszámítható,
- az önállóságot, az önfejlesztő aktivitást erősítse.

4.3. A pedagógiai program értékelése

A *pedagógiai program* értékelése folyamatos feladatunk. Céltételezésünket az

iskolahálózat egészére fogalmazzuk meg és fogadtuk el.

4.4. A nevelő-oktatómunka átfogó értékelése

A nevelő-oktatómunka átfogó értékelését a intézményvezető évente két alkalommal, félévkor és év végén készítik el, amelyekből iskolai szintű összegzést az iskola intézményvezetője készít.

A intézményi beszámolók a tantárgy és tevékenységfelelősök osztály/csoportfelelősök értékelésein alapul, amely beszámolókhöz az intézményvezető a felelős saját szempontjain túl kiegészítő szempontokat határozhat meg, éppen az iskolai szintű elemezhetőség érdekében.

A tanévet átfogó intézményvezetői beszámoló három nagy területet érint:

- a tanulók által elért nevelési-oktatói szintet, a pedagógiai munka eredményét a *kimenet* szempontjából,
- a nevelés-oktatás minőségét, a pedagógiai munka *follyamatát*
- az iskolavezetés munkáját a hatékonyság és menedzselés szempontjából.

4.5 A tanulók nevelési-oktatói szintjének értékelése

Az értékelés kiemelt szempontjai:

- a tanulók személyiségfejlődése, tanulási motiváltság alakulása, önálló tanulási képesség fejlődése,
- a tanulók teljesítménye és előre haladása,

A tanulók teljesítménye és előre haladása kapcsán értékeljük

- az érettségi eredményeket,
- év végi tantárgyi eredményeket évfolyam, osztály és tanuló szinten,
- a lemorzsolódást évfolyam, osztály szinten,
- a tantárgyi bukásokat és évismétlést.

4.6 A nevelés-oktatás minőségének értékelése

Meghatározó szempontok:

- az oktatás, tanítás minősége, az oktató munka erősségei, gyengéi (a tanárok szakmai felkészültsége, módszertani kultúrája, önképzés, továbbképzés),
- a tantervek és tanulók értékelési rendszere (az iskola céljainak megfelelő követelményrendszer, követelményrendszerük kidolgozottsága, tanulók követelményképe),
- tervezés hatékonysága (tanmenet, munkaterv az iskolai célok tükrében, tan- tervi követelmények),
- a tanulók munkájának alkotó, fejlesztő értékelése.
- a felzárkóztatásban elért eredmények.

4.7 A pedagógusok értékelése, minősítése

A tanári munka **értékelése** folyamatos feladat, amelynek középpontjában a tanóra áll. Az értékelés alapját a folyamatos ellenőrzés, a mérések eredményei képezik. A pedagógiai munka belső *ellenőrzésének rendjét* az iskolai SZMSZ tartalmazza.

A pedagógusaink értékelésének fontos eleme az országos tanfelügyeleti ellenőrzés, s azt kiegészítő/ megelőző intézményi önértékelési rendszer. Ennek szabályait és ütemezését az intézményi Önértékelési Szabályzat és éves tervek tartalmazzák.

A **minősítés és értékelés** célja az, hogy a pedagógusok egyéni célkitűzései összhangba kerüljenek az iskola célkitűzéseivel. Segítse a pedagógusokat abban, hogy munkájukban képességüknek megfelelő lehető legjobb teljesítményt nyújtsák, ösztönözze őket, a megfelelő továbbképzéssel biztosítsa szakmai és pedagógiai fejlődésüket.

Minősítési rendszerünk a pedagógussal készített interjúra fókuszál, amit a felkészülési szakasz előz meg és a jelentés zár le.

A felkészülési szakaszban: bevezető megbeszélésben a minősítés célja, szempontjai, a pedagógus önértékelése, ellenőrzési tapasztalatok, eredmények. Az értékelő interjú áttekinti a pedagógus teljes tevékenységét, meghatározza munkájának erősségeit, fejlesztendő területeit, a továbbképzési javaslatot.

A pedagógusaink munkájának értékelésében fontos szempont, hogy a programban meghatározott célok megvalósítása, feladatok teljesítése érdekében a programban javasolt tevékenységet és egyben módszert miként alkalmazzák, fejlesztik-e önképzéssel vagy szervezett formában módszertani eszköztárukat.

4.8 Az iskolavezetés munkájának értékelése

Értékelési szempontjaink:

- a vezetés és menedzselés színvonala,
- a személyzeti munka, a tárgyi feltételek és tanulási források biztosítása,
- az iskola

hatékonysága.

Értékeljük,

- hogy az iskolavezetés menedzselése mennyire járul hozzá az oktatás minőségéhez, a vezetés mennyire ad világos nevelési-oktatási irányt, a tanítás mennyire ellenőrzött és támogatott (óralátogatások, továbbképzés),
- a tanárok és az oktatást közvetlenül segítő dolgozók száma, végzettsége elegendő-e a programban megfogalmazott célok teljesítéséhez, a tárgyi feltételek lehetővé teszik-e a helyi tantervek megvalósíthatóságát, a tanulási források megfelelnek-e a helyi tan- terv célkitűzéseinek és a tanulók igényeinek (könyvtár, számítógépes szoftver-állomány),
- mennyiben teljesültek az iskolai célkitűzések, mennyire hatékony a személyi és tárgyi feltételek, valamint a tanulási források kihasználása.

Az értékelés alapját a beszámolók, az iskolavezetés ellenőrzési tapasztalatai, külső értékelések, a vezetés önértékelése képezik.

Értékelési rendszerünk kimunkálásakor az iskola működésének minőségügyi szempontjait vettük figyelembe és törekedtünk a **minőségbiztosítás alapjainak** beépítésére.

5. Iskolánk munkarendi szerkezete

A felnőttoktatási tanulási-tanítási folyamatok megtervezésében, megszervezésében, és ennek megfelelően az intézményi kínálat kialakításában is figyelembe kell venni a tanulók differenciált időszerkezeti státuszát, munkahelyi, családi vagy más irányú elfoglaltságát, továbbá tanulási képességeit és szokásait.

A Felnőtt Oktatási Központ és Gimnázium a jogszabályban (Nkt. 60.§ (8) bek.) a nappali munkarend kötelező tanóráinak százalékában meghatározott óraszámú *esti- és levelező munkarend* működésére készíti el pedagógiai programját.

5.1 Esti munkarendű oktatás

A felnőtt tanulók jelentős hányada korábbi iskolai tanulmányai során nem szerezte meg azokat a kompetenciákat, amelyek az önirányítású tanuláshoz szükségesek. Módszertan, tanulási önismeret és az önálló tanuláshoz szükséges magabiztosság hiányában fokozottan szükségük van a köznevelési intézmény segítségére, a részletes tanári magyarázatra, a rendszeres számonkérésre és arra, hogy egy osztályközösség tagjaiként, valódi iskolai környezetben tanuljanak meg tanulni. A Felnőtt Oktatási Központ és Gimnázium ezen tanulók számára működteti esti munkarendjét.

5.1.1 Az esti munkarend szervezeti keretei

Az esti munkarendet a jogszabály a minimum óraszám megjelölésével határozza meg: „Az esti oktatás munkarendje szerint folyó oktatás esetében a tanórák számának a kerettantervben a nappali rendszerű oktatás munkarendje szerint kötelező tanórai foglalkozások legalább ötven százalékát ... el kell érnie.” (Nkt. 60.§ (8) bek.) Az iskolarendszerű gimnáziumi felnőttoktatás 9-12. évfolyama esetében a minimum óraszám 16 óra.

Ezek alapján a Felnőtt Oktatási Központ és Gimnázium Pedagógiai Programjában a következőként határozzuk meg az egy tanulóra vonatkozó, egy hétre lebontott órakeretet az esti munkarendben:

1. táblázat: Órakeretek az esti munkarendű oktatásban

Évfolyam	Órakeret egy hétre
9. évfolyam	16
10. évfolyam	16
11. évfolyam	15
12. évfolyam	15

Az esti munkarendű oktatás további jellemzői:

- Tanítási napok száma hetente: hetente 3 nap
- Számonkérések: negyedévente írásbeli és/vagy szóbeli vizsgákon
- Tanítási órák adminisztrálása: erre a célra rendszeresített osztálynaplóban;
- Érdemjegyek adminisztrálása: erre a célra rendszeresített osztálynaplóban;
- Tanulói jelenlét adminisztrálása: tanítási órákra bontott jelenléti ív aláírásával

5.1.2 A tanuló köteletségének teljesítése esti munkarendben

Az esti munkarendben tanulók kötelesek részt venni a számukra szervezett kötelező és kötelezően választható tanórákon. A tanuló jelenlétét a tanítási napokra elkészített jelenléti ív aláírásával igazolja. Amennyiben a tanuló a tanítási napról távol marad, mulasztását a házirendben meghatározottak szerint igazolnia kell.

Az esti munkarendben a tanulók főszabályként a tanórák alacsony száma, a tantárgyfelosztás szerkezete és a tanév rendjének alakulása lehetővé – esetekben szükségessé – teheti, hogy egyes tantárgyak tanóráit (teljesen vagy részben) tömbösített, epochális jelleggel tartjuk meg. A tanulók negyedéves, féléves, háromnegyedéves és év végi vizsgákon adnak számot tudásukról. Ez 9-11 hetenkénti rendszeres számadást jelent, a 12. évfolyam vizsgája illeszkedik az érettségi ciklusához. A 12. évfolyamon az első félév második harmadában, és a 12. évfolyam zárását megelőzően (a második vizsga időszakában) vizsgán adnak számot tudásukról.

A pedagógusok a tanulók teljesítményét minden vizsgán, (az osztályközösség-építés elnevezésű tantárgyat és a szabadon választható érettségi előkészítőket kivéve) minden tantárgyból érdemjegyekkel értékelik, félévkor és a tanítási év végén osztályzattal minősítik. (Nkt. 54. §) A számonkérések és vizsgák időszakait, rendjét és szabályait a Felnőtt Oktatási Központ és Gimnázium Vizsgaszabályzata részletesen szabályozza. „A tanuló az iskola magasabb évfolyamába akkor léphet, ha az előírt tanulmányi követelményeket sikeresen teljesítette ... az egyes évfolyamok követelményeinek teljesítéséről bizonyítványt kap.” (Nkt. 57. §)

5.2 Levelező munkarendű oktatás

A tanulni vágyó felnőttek jelentős hányada nem tudja vállalni, hogy két-négy év távlatában, heti 3 délutánt/estét rendszeresen egy köznevelési intézményben tölt. Tanulási kompetenciák hiányában olyan lehetőséget keres, amelyben az iskola szaktantárgyi- és módszertani segítsége és a tanuló egyéni felkészülése életmódjának és élete időszervezeti jellemzőinek megfelelő arányban keveredik. A Felnőtt Oktatási Központ és Gimnázium számukra működteti **levelező munkarendjét**.

5.2.1 A levelező munkarend szervezeti keretei

A levelező munkarendet a jogszabály a minimum óraszám megjelölésével határozza meg: „...a levelező oktatás esetében [a tanórák számának a kerettantervben a nappali rendszerű oktatás munkarendje szerint kötelező tanórai foglalkozások] legalább tíz százalékát ... el kell érnie.” (Nkt. 60.§ (8) bek.) *Az iskolarendszerű gimnáziumi felnőttoktatás 9-12. évfolyama esetében a minimum óraszám 2,5 óra, de nem érheti el a nappali rendszerű oktatás óraszámának 1/3-át (Kt.r. 12. melléklet).*

Ezek alapján a Felnőtt Oktatási Központ Pedagógiai Programjában a következőként határozzuk meg az egy tanulóra vonatkozó, egy hétre lebontott órakeretet a levelező munkarendben:

2. táblázat: Órakeretek a levelező munkarendű oktatásban

Évfolyam	Órakeret egy hétre
9. évfolyam	-
10. évfolyam	-
11. évfolyam	10
12. évfolyam	10

A levelező munkarendű oktatás további jellemzői:

- Tanítási napok száma hetente: 1 nap;
- Számonkérések: negyedévente írásbeli és/vagy szóbeli vizsgákon
- Tanítási órák adminisztrálása: erre a célra rendszeresített osztálynaplóban;
- Érdemjegyek adminisztrálása: erre a célra rendszeresített osztálynaplóban;
- Tanulói jelenlét adminisztrálása: tanítási órákra bontott jelenléti ív aláírásával.

5.2.2 Tanuló köteletségének teljesítése levelező munkarendben

A levelező munkarendben tanulók kötelesek részt venni a számukra szervezett kötelező és kötelezően választható tanórákon, illetve az oktatási keretrendszerben a számukra előírt feladatokat elvégezzék. A tanuló jelenlétét a tanítási napokra elkészített jelenléti ív aláírásával igazolja. Amennyiben a tanuló a tanítási napról távol marad, mulasztását a házirendben meghatározottak szerint igazolnia kell. A levelező munkarendben tanulók esetében elvárt, hogy a szaktanárok által elkészített, tanórai anyagnak tekintendő elektronikus tananyagokat önállóan feldolgozzák, az aszinkron tanulásszervezési tevékenységben a szaktanár, mint tutor segítségével részt vegyenek, és az ehhez szükséges időtartamot a számítógépnél töltsék. A levelező tanulók idejüket részben önállóan beosztva, az iskolától a tananyag feldolgozásához, ütemezéséhez, a tanulás orientálásához sokoldalú segítséget kapva, a gimnáziumi oktatásban használt írott taneszközökből készülnek fel a számonkérésekre.

□ **Szaktanári segédanyagok:** A beiratkozott tanuló a gimnázium által működtetett tanulási keretrendszerbe lépve, minden tantárgyból a nyomtatott taneszközök feldolgozását elősegítő, a tanulást, készülést orientáló segédanyagokhoz juthat hozzá.

A levelező munkarendben a tanulók főszabályként negyedéves, féléves, háromnegyedéves és év végi vizsgán adnak számot tudásukról. A pedagógusok a tanulók teljesítményét minden vizsgán, (az osztályközösség-építés nevű tantárgyat és a szabadon választható érettségi előkészítőket kivéve) minden tantárgyból érdemjegyekkel értékelik, félévkor és a tanítási év végén osztályzattal minősítik. (Nkt. 54. §) A számonkérések és vizsgák időszakait, rendjét és szabályait a Felnőtt Oktatási Központ és Gimnázium Vizsgaszabályzata részletesen szabályozza. „A tanuló az iskola magasabb évfolyamába akkor léphet, ha az előírt tanulmányi követelményeket sikeresen teljesítette ... az egyes évfolyamok követelményeinek teljesítéséről bizonyítványt kap.” (Nkt. 57. §)

6. A tanulói jogviszony létrejötte és megszűnése

6.1 A felvételnél alkalmazott alapelveink

Az elmúlt évek, évtizedek társadalmi átalakulásai nem hagyták érintetlenül az oktatási

rendszerünket sem, s a jövőben is további szerkezeti átalakulások prognosztizálhatók.

Ennek következtében nagyon eltérő végzettséggel, egyre növekvő számban végzettség nélkül, tanulmányaikat megszakítva kerülnek ki a fiatalok, gyermekek a tankötelezettségük teljesítésekor, vagy már azt követően, a nappalis iskolarendszerből.

A képzési szerkezet folyamatos változása miatt szinte már felsorolni is nehéz a potenciális oktatási alanyaink képzettségi szintjét, a belépésnél figyelembe vehető végzettségüket. Még mindig találhatók a munkaerőpiacon a régi 3 éves szakmunkásképzőt, vagy 2 éves szakiskolát végzettek, a szakképesítésüket a korábbi szakiskolák 9-10. évfolyamának általános képzése után a 11 – 12. szakképző évfolyamokon megszerzték, s az újra bevezetett 3 éves szakközépiskolában szakmát szerzett s érettségivel nem rendelkező fiatalok. Emellett megjelentek a Hídprogramot végzett diákok is.

Sajnálatos módon egyre szaporodik a fiatalabb korosztályon belül azoknak a száma, akik befejezetlen iskolai végzettséggel kerülnek ki a nappali rendszerű oktatásból, nem mindig felderíthető okból tanulmányaikat a felnőttoktatásban folytatni, befejezni kívánók.

Célközösségünk ilyen sokszínűsége szükségessé teszi a felvételi kritériumaink változatos, az igényekhez igazított meghatározását, előtanulmányaikhoz és előző eredményeikhez való igazodást. Természetesen éppen a sokszínűség miatt csak elveket lehet megfogalmazni, kötelező eljárási szabályokat nem, mert minden egyes jelentkező más-más elbírálást igényel, mérlegelendő hogy mikor, milyen típusú iskolába járt és ott milyen eredményt ért el, mert ezek nagyban befolyásolják a nálunk való tanulásának eredményességét.

6.2 A tanulók felvétele

„A tanuló ... az iskolával tanulói jogviszonyban áll. A tanulói jogviszony felvétel vagy átvétel útján keletkezik. A felvétel és az átvétel jelentkezés alapján történik.” (Nkt. 50.§ (1)) A felvételtől, átvételtől a Felnőtt Oktatási Központ és Gimnázium vezetője dönt. A tanulói jogviszony a beiratkozás napján jön létre, azonban egyes jogok gyakorlását az intézmény a tanév megkezdéséhez köti. A felvételt vagy átvételt az intézmény vezetője megtagadja, ha a választott munkarendű képzés engedélyezett létszámkerete betelt.

A Felnőtt Oktatási Központ és Gimnázium felvételi, átvételi rendszerének kialakításakor figyelembe vesszük a felnőttoktatás alábbi speciális vonásait:

- „A tanuló középfokú iskolában attól a tanévtől kezdve folytathatja tanulmányait felnőttoktatás keretében, amelyben a tizenhatodik életévét betölti.” (Nkt. 60.§ (3) bek.)
- A beiratkozás időszakában a felsőbb évfolyamok létszámát is fel kell tölteni. A nagyarányú lemorzsolódás ellensúlyozására és a beiratkozók eltérő tanulmányi háttére miatt a felnőttoktatásban kiemelt szerepet játszik a korábbi iskolai tanulmányok beszámítása és a különböző vizsgák rendszere.

A Felnőtt Oktatási Központ és Gimnázium május elejétől a statisztikai adatközlés időszakának kezdetéig fogadja a középiskolai felnőttoktatásba jelentkezőket.

A jelentkezés kizárólag személyesen vagy hivatalosan meghatalmazott képviselő útján lehetséges.

A NKT. 143 § (3) alapján intézményünk a képzés indítását legalább harminc nappal megelőzően a képzés indításának tényét a helyben szokásos módon nyilvánosságra hozza.

A NKT. 143 § (8) alapján intézményünk a tanítási év megkezdésekor írásban tájékoztatja a felnőttoktatásban részt vevő tanulót arról, hogy az adott évfolyam adott félévében, az adott osztályban hány tanítási órát szervez az iskola. A tájékoztatásban szerepel a mulasztások jogkövetkezménye is.

6.2.1 A jelentkezés folyamata

A jelentkező

A NKT. 143 § (4) alapján az intézményünkbe történő beiratkozáshoz be kell mutatni a jelentkező nevére kiállított személyi azonosítót és a lakcímet igazoló hatósági igazolványt, valamint a jelentkező által elvégzett iskolai évfolyamokról kiállított bizonyítványt.

- arcképes igazolvánnyal igazolja személyi azonosságát,
- bemutatja a korábbi iskolarendszerű tanulmányait igazoló bizonyítványait eredeti példányban,
- jelentkezési lapot tölt ki, amelyen - dokumentumokkal igazoltan és azokkal megegyezően megadja személyes adatait, elérhetőségét, továbbá azokat az adatokat, amelyek nyilvántartására jogszabály a köznevelési intézményt kötelezi,
- megjelöli, hogy a Felnőtt Oktatási Központ és Gimnázium által működtetett munkarendek közül melyikben kíván tanulni,
- nyilatkozat aláírásával igazolja, hogy megértette és tudomásul vette tanulói jogviszonyával, kötelezettségeivel, munkarendjével és az intézmény működésével kapcsolatos tájékoztatást,
- nyilatkozat aláírásával igazolja, hogy megértette a jelentkezése feltételeit, a különbözőzeti vizsgák előírását
- befizeti a rá vonatkozó díjat (pl. esedékes vizsgadíj)

Az intézmény képviselője

- megvizsgálja a tanuló személyi azonosságát és egyéb szükséges adatait igazoló dokumentumokat,
- a korábbi tanulmányokról szóló bizonyítványok alapján tájékoztatja a jelentkezőt lehetőségeiről,
- megvizsgálja a más intézménynél szerzett középiskolai bizonyítványát illetve tanúsítványát az elvégzett évfolyamokról, hogy az ott tanult tantárgyak, és azok óraszámai megegyeznek-e iskolánk helyi tantervével – ez alapján hívja fel a figyelmet a különbözőzeti vizsgák kötelezőségére, illetve mentességek lehetőségeire
- tájékoztatja a jelentkezőt a munkarendek szabályairól,
- ellenőrzi a jelentkezési lap kitöltését,
- az intézmény hivatalos megjegyzéseit a jelentkező jelenlétében (évfolyam, különbözőzeti vizsgák, befizetett díjak, felmentések, egyéb megjegyzések) felveszeti a jelentkezési lapra,
- a jelentkezővel elolvastatja a nyilatkozat szövegét,
- ellenőrzi, hogy a jelentkező a jelentkezési lapot és a nyilatkozatot aláírja,
- tájékoztatja a jelentkezőt további teendőiről,
- dokumentálja a jelentkező által befizetett díjat és igazolja a befizetést.

A jelentkezés aláírásával a jelentkező a Felnőtt Oktatási Központ és Gimnáziummal tanulói jogviszonyt létesít. A tanulói jogviszonnyal együtt járó jogok és kötelezettségek a tanév első napján lépnek életbe.

6.2.2 A munkarend megváltoztatására vonatkozó szabályok

- Esti munkarendből levelező munkarendbe vagy levelező munkarendből esti munkarendbe a statisztikai adatközlés időszakáig van lehetőség átjelentkezni a létszámtól függően. Az átjelentkezést új jelentkezési lap kitöltése mellett a tanuló eredeti jelentkezési lapján is regisztrálni kell.

6.2.3 A tanuló regisztrációs és bejelentési kötelezettsége

A tanuló minden tanév elején köteles a jelentkezési lapnak megfelelő ún. „regisztrációs lapot” kitölteni. A tanuló köteles a jelentkezési- és regisztrációs lapon megadott bármely adatának megváltozásakor haladéktalanul értesíteni a Felnőtt Oktatási Központot és Gimnáziumot.

6.2.4 A korábbi tanulmányokat igazoló bizonyítványokra vonatkozó szabályok

- Az általános iskolai bizonyítvány végzettséget igazoló lapjairól az intézmény képviselője fénymásolatot készít és aláírásával hitelesíti a másolatot. Az eredeti bizonyítványt a jelentkezőnek visszaadja, a fénymásolatot a jelentkezési lap mögé tűzi.
- A szakmunkás, szakiskolai végzettséget igazoló bizonyítványról – amennyiben a korábbi tanulmányok felsőbb évfolyamba lépéshez nem kerülnek beszámításra – az intézmény képviselője fénymásolatot készít és aláírásával hitelesíti a másolatot. Az eredeti bizonyítványt a jelentkezőnek visszaadja, a fénymásolatot a jelentkezési lap mögé tűzi.
- Amennyiben a korábbi tanulmányok felsőbb évfolyamba lépéshez beszámításra kerülnek, a bizonyítványt az intézmény őrzi a tanuló tanulói jogviszonyának megszűnéséig. A tanulói jogviszony ideje alatt a leadott bizonyítványt a tanuló csak az intézmény vezetőjének engedélyével és csak ideiglenesen viheti el az intézményből. A bizonyítvány ideiglenes kikérésének időpontját és okát a jelentkezési lapon dokumentálni kell.
- A tanulói jogviszony megszűnésekor a tanuló aláírásával igazolja leadott bizonyítványa átvételét.

6.2.5 A belépés feltétele, a sikeresen elvégzett évfolyamok bizonyítvánnyal történő igazolása

A felvett tanulók beiratkozására az intézményünk által meghatározott, előzőleg nyilvánosságra hozott időpontokban van mód.

- A felvételi kérelemről az intézmény fenntartója határozatot hoz.
- A felvételi kérelem elutasítása esetén a fenntartóhoz benyújtott fellebbezés lehetőségével lehet élni.

Más iskolából érkező, átjelentkező tanulónak az adott évfolyam képzési sajátosságainak megfelelő tantárgyból, illetve a tantervi anyag időarányos részéből szükség szerint különbözeti, illetve osztályozó vizsgát kell tennie az iskola intézményvezetője által meghatározott határidőn

belül, az iskola házi rendjében szabályozott módon. (lásd: *Vizsgaszabályzat*)

- A felvételi (átvételi) kérelem elbírálása során a tanuló által benyújtott dokumentumokból azt kell megállapítani, hogy a Felnőtt Oktatási Központ és Gimnázium Helyi Tantervében az adott évfolyamokra meghatározott tantárgyi követelmények megfelelő teljesítését tudja-e a tanuló hitelt érdemlően igazolni.
- Az intézményvezető engedélyezheti a szükséges vizsgák egyidejű előírása mellett a tanulmányokba történő becsatlakozást az adott évfolyamon. A felvételi kérelem tárgyában az intézményvezető minden esetben határozatot hoz.

6.2.6 A korábbi tanulmányok beszámításának rendje, a tanulók osztályokba történő sorolásának elvei

- Általános iskolai végzettséggel vagy két éves szakiskolai bizonyítvánnyal a jelentkező 9. évfolyamba nyerhet felvételt.
- Intézményünkben felvételi vizsgát nem tartunk.
- Amennyiben a tanuló előző iskolájában valamely tantárgy tanulását a kerettantervnek megfelelően befejezte, kérelmezheti a tantárgy további tanulása és értékelése alóli mentesítését. Az intézményvezető a felmentés elbírálása során a tananyagtartalmak összevetése alapján hozza meg döntését. Döntése meghozatalakor figyelemmel kell lennie arra, hogy a tanuló szabadon választott tantárgyként miből kíván érettségi vizsgát tenni.
- A korábban teljesített tantárgyi érettségik (előrehozott érettségi) alapján a tanuló kérésére a benyújtott törzslap kivonat alapján az intézményvezető az adott tárgy tanulása és értékelése alól a tanulót mentesíti.
- A *Művészeti ismeretek* tárgyhoz beszámítható a *Rajz és vizuális kultúra*, a *Művészetek*, illetve a *Rajz és műalkotások elemzése*, a *Tánc és dráma*, *Ének-zene* megnevezésű tantárgyak, amennyiben a Helyi Tantervben meghatározott óraszámban végezte el a tanuló. Ellenkező esetben különbözeti vizsga letétele szükséges, minimum elégséges (2) szinten.
- Etika tantárgyhoz beszámítható minden olyan tárgy, amely a Helyi tantervben meghatározott óraszámban, valamint megjelölésében, tartalmában illeszkedik a kerettantervben megfogalmazott követelményekhez.
- A komplex természettudomány tantárgy tartalmában nem fedí le a gimnáziumi 9-10. évfolyamos követelményeket biológia, fizika, földrajz, kémia tantárgyakból, ezért ezen esetekben különbözeti vizsga előírása történik.
- A Földünk és környezetünk tantárgy az Oktatási Hivatal ajánlása szerint megfeleltethető a gimnáziumi kerettantervben Földrajz tantárgynak.
- A 2020-as NAT szerint jelölt Digitális kultúra anyaga a korábbi évek Informatika tantárgy követelményeinek megfelelnek, így azok beszámíthatóak.

6.2.6.1 Iskolatípusok szerinti átvétel

- Szakmunkás vagy három évfolyamos szakiskolai, szakközépiskolai (2016 utáni) végzettséggel rendelkező jelentkező három éves iskolai bizonyítványának bemutatásával igazolja, tanulmányai során osztályzatokat szerzett *magyar nyelv, irodalom, matematika, történelem, angol/német*, továbbá *kémia, fizika, biológia és földrajz* tantárgyakból, a 10. évfolyamba nyerhet felvételt. Amennyiben a bizonyítványból az adott évfolyamon a kerettantervnek megfelelő tantárgyi osztályzat hiányzik, a jelentkező a tanítási év megkezdése előtt abból különbözeti vizsgát tehet. A jelentkező a 10. évfolyamba csak abban az esetben nyerhet felvételt, ha a hiányzó tantárgyból letett különbözeti vizsgájának eredménye legalább elégséges (2). Rendes érettségi vizsgára csak az a tanuló bocsátható, aki a tanulói jogviszonya létesítésekor kötelezővé tett, vagy választása alapján később keletkező kötelezettségből eredő különbözeti vizsgáit legalább elégséges (2) eredménnyel teljesítette.
- Négy évfolyamos szakiskolai (2017 előtti) végzettséggel rendelkező jelentkező esetében az iskolai bizonyítványában szereplő 9. és 10. évfolyam beszámítását kérelmezve az alábbiakban részletezettek alapján a gimnázium 10. vagy 11. évfolyamába nyer felvételt.
- Amennyiben gimnáziumi, szakgimnáziumi, szakközépiskolai, vagy szakiskolai (2017 előtti), 9.évfolyamról szóló bizonyítvánnyal rendelkező jelentkező bizonyítványának bemutatásával igazolja, hogy tanulmányai során érdemjegyet szerzett *magyar nyelv, irodalom, matematika, történelem, angol/német*, továbbá *kémia, fizika, biológia és földrajz* tantárgyakból, 10.évfolyamba nyerhet felvételt. Amennyiben a bizonyítványból valamely tantárgy osztályzata hiányzik, a jelentkező a tanítási év alatt abból különbözeti vizsgát tehet. A jelentkező a 10. évfolyamba csak abban az esetben tanulhat tovább, ha a hiányzó tantárgyból letett különbözeti vizsgájának eredménye legalább elégséges (2). Rendes érettségi vizsgára csak az a tanuló bocsátható, aki a tanulói jogviszonya létesítésekor kötelezővé tett, vagy választása alapján később keletkező kötelezettségből eredő különbözeti vizsgáit legalább elégséges (2) eredménnyel teljesítette.
- Amennyiben gimnáziumi, szakgimnáziumi, szakközépiskolai (2017 előtti), vagy szakiskolai (2017 előtti) (elvégzett) 9-10. évfolyamról szóló bizonyítvánnyal rendelkező jelentkező bizonyítványának bemutatásával igazolja, hogy tanulmányai során mindkét évfolyamon osztályzatot szerzett *magyar nyelv, irodalom, matematika, történelem* és *angol/német* tantárgyakból, továbbá legalább 2 évfolyamon tanulta a *kémia, fizika, biológia és földrajz* tantárgyakat és azokból osztályzatot szerzett, a 11. évfolyamba nyerhet felvételt. Amennyiben a bizonyítványból a felsorolt tantárgyak bármelyikének érdemjegye hiányzik, a jelentkező abból különbözeti vizsgát tehet. A jelentkező a 11. évfolyamba csak abban az esetben tanulhat tovább, ha a hiányzó tantárgyból letett különbözeti vizsgájának eredménye mindkét évfolyamon legalább elégséges (2). Rendes érettségi vizsgára csak az a tanuló bocsátható, aki a tanulói jogviszonya létesítésekor kötelezővé tett, vagy választása alapján később keletkező kötelezettségből eredő különbözeti vizsgáit legalább elégséges (2) eredménnyel teljesítette.
- Amennyiben gimnáziumi, szakgimnáziumi, vagy szakközépiskolai (2017 előtti) 9-10. évfolyamról szóló bizonyítvánnyal rendelkező jelentkező bizonyítványának bemutatásával igazolja, hogy tanulmányai során mindhárom évfolyamon érdemjegyet szerzett *magyar nyelv, irodalom, matematika, történelem, angol/német nyelv, földrajz, fizika, biológia, kémia* tantárgyakból a 12. évfolyamba nyerhet felvételt. Amennyiben a

bizonyítványból a felsorolt tantárgyak bármelyikének érdemjegye hiányzik, a jelentkező abból különbözeti vizsgát tehet. A jelentkező a 12. évfolyamba csak abban az esetben tanulhat tovább, ha a hiányzó tantárgyból letett különbözeti vizsgájának eredménye mindkét évfolyamon legalább elégséges (2). Rendes érettségi vizsgára csak az a tanuló bocsátható, aki a tanulói jogviszonya létesítésekor kötelezővé tett, vagy választása alapján később keletkező kötelezettségből eredő különbözeti vizsgáit legalább elégséges (2) eredménnyel teljesítette.

- Amennyiben a tanuló a számára előírt különbözeti és osztályozó vizsgákat nem teljesíti, illetve beiratkozásnál nem vállalja annak teljesítését, alacsonyabb, a kerettanterv szerint teljesített évfolyamba kerül felvételre.
- A bizonyítványok beszámítása a jelentkező beszámítási igényéből kiinduló, dokumentumok elemzésén alapuló, adminisztratív döntés, amely a korábbi tanulmányok és tanulási tapasztalat elismerését szolgálja. A jelentkező a tanulmányok beszámításakor tudomásul veszi, hogy a magasabb évfolyamba lépéséhez az intézmény nem tényleges szaktantárgyi tudását, hanem a korábban szerzett érdemjegyeit vette alapul. Ennek nyomán a tanuló kizárólagos felelőssége, hogy a magasabb évfolyamon folyó oktató munkába történő hatékony bekapcsolódás és az eredményes vizsgák érdekében a beszámított évfolyamok tananyagát önállóan átismételje, megtanulja.
- Egyéni elbírálás, kérvény alapján, mód van a fentiektől való eltérésre, általános esetben osztályozó vizsgák letételével magasabb évfolyamba való felvételre, a tanulmányi idő rövidítésére. Az intézményvezető határozatában az intézmény helyi sajátosságainak figyelembevételével engedélyezheti, hogy a tanuló feltételesen a magasabb évfolyamon kezdje meg tanulmányait az alacsonyabb évfolyam követelményeinek teljesítéséig. Ha a tanuló az alacsonyabb évfolyam követelményeit a Vizsgaszabályzatban leírt és megtartott osztályozó vizsgával nem teljesíti, úgy a magasabb évfolyamot nem folytathatja, a tanulmányait az osztályozó vizsga tantárgyi eredményeitől függően az alacsonyabb évfolyam megismétlésével, vagy abból javítóvizsga letételével folytathatja.
- A tanuló kérésére, elsősorban a hosszabb időkihagyással folytatni kívánt tanulmányok esetén mód van a fentiektől eltérően alacsonyabb évfolyamra való belépésre, esetükben ez nem számít évfolyam ismétlésnek, például:
 - 10. évfolyamra is kérheti felvételét a szakképzésben a 9-10. általánosan képző évfolyamot elvégzett tanuló;
 - a 9. évfolyamra is kérheti felvételét a hagyományos 2-3 éves szakmunkásképzőt végzett, vagy az új 3 éves szakközépiskolát befejező tanuló.

6.2.6.2 Külföldön végzett tanulók tanulmányainak beszámításának lehetőségei

A külföldön megszerzett végzettség elismerésének két módja lehetséges:

1. Az általános iskolai és középiskolai végzettségi szint (teljes jogi hatályú) elismerését az Oktatási Hivatal Magyar Ekvivalencia és Információs Központja végzi. Erre az elismerésre általában akkor van szükség, ha az elismerést munkavállalás céljából kéri.

2. A külföldi bizonyítványok továbbtanulási célból történő elismerését a nevelési-oktatási, vagy felsőoktatási intézmény végzi, ahol a tanuló tanulmányait folytatni kívánja. (Ez a fajta elismerés a felvételi eljárás része, nem szükséges külön kérnie a tanulónak.)

Résztanulmányok beszámítása

Az Nkt. 92. § (9) bekezdése szerint a külföldön megkezdett és befejezetlen tanulmányok a magyar köznevelés iskolarendszerében folytathatók. A tanulmányok beszámításáról, továbbá a tanuló felvételéről az iskola igazgatója dönt. Az Et. 62. §-a szabályozza a külföldön folytatott résztanulmányok beszámításának feltételeit.

A résztanulmányok beszámítására irányuló kérelemhez csatolni kell a külföldi bizonyítvány hiteles másolatát és hiteles fordítását. A nevelési-oktatási intézmény géppel írt nem hiteles fordítást is elfogadhat. Az oktatási intézmény által az eredeti okiratról készített másolat is hiteles másolatnak minősül.

A külföldön folytatott, nem befejezett alap-, közép- vagy felsőfokú iskolai (rész) tanulmányok beszámítása a külföldi oktatási intézmény jogállásának, a tanulmányi idő és a tanulmányi követelmények figyelembevételével, valamint a hazai és a külföldi tanulmányi kötelezettségek összehasonlítása alapján történik. A magyar nevelési-oktatási intézmény akkor számíthat be külföldön folytatott résztanulmányokat, ha a kérelmező külföldön elismert intézményben folytatta tanulmányait.

A nevelési-oktatási intézmény a résztanulmányok beszámításának feltételül különböző vizsgák teljesítését szabhatja meg. A gyakorlat általában az, hogy a magyar nyelv és irodalom, valamint történelem tárgyakból különböző vizsgát kell tenni, ezért célszerű, ha az a tanuló, aki visszatérése után Magyarországon kívánja folytatni tanulmányait, ezekből a tantárgyakból felkészül. Ezen kívül mód van arra, hogy az illető iskola igazgatójával előzetesen tisztázza tanulmányai magyarországi folytatásának feltételeit. A nevelési-oktatási intézmény az Et. 5. §-a értelmében szakértőként megkeresheti az Oktatási Hivatal Magyar Ekvivalencia és Információs Központot.

6.3 Átvétel más intézményből

Tanuló átvételre a Felnőtt Oktatási Központ és Gimnáziumnak bármely munkarendjébe a tanítási év során bármikor lehetőség van. (vö. Min. r. 23.§ (6) bek.)

6.3.1 Az átvétel rendje

- Az átiratkozó tanuló bemutatja a korábbi évfolyamok elvégzését igazoló bizonyítványát/bizonyítványait, vagy annak másolatait és a saját intézménye által kiállított tanulói jogviszony igazolást (félév zárása után a féléves eredményeiről szóló értesítőt is), majd az intézménytől befogadó nyilatkozatot kaphat.
- Az átiratkozó tanuló a korábbi köznevelési intézményből hivatalosan kiiratkozik.
- Az átiratkozás során az átiratkozó és az intézmény képviselője a 6.2.1 pontban leírtak alapján jár el.
- A bemutatott bizonyítványok alapján az intézmény vezetője határozat formájában döntést hoz azzal kapcsolatban, hogy a tanuló a gimnázium melyik évfolyamán folytathatja tanulmányait és milyen formában köteles tudásáról számot adni. A

korábbi tanulmányokról szóló bizonyítványokra a 6.2.4. pontban, a tanulmányok beszámítására a 6.2.6. pontban leírt szabályok vonatkoznak.

6.4 A tanulói jogviszony megszűnése

A tanulói jogviszony megszűnésének eseteit és az eljárás szabályait a Nkt. 53.§ (2), továbbá (4-6) bekezdései, továbbá a Min. r. 50.§ (4) és 143.§ (7-9) bekezdései részletesen szabályozzák. A jogviszony megszüntetéséről minden esetben intézményvezetői határozat születik.

Ezek alapján:

- A tanköteles tanuló kivételével megszűnik a tanulói jogviszonya annak, aki: egy tanítási éven belül igazolatlanul harminc tanítási óránál többet mulaszt, feltéve, hogy az iskola a tanulót legalább két alkalommal írásban figyelmeztette az igazolatlan mulasztás következményeire
- Megszűnik a tanuló tanulói jogviszonya, ha a szorgalmi időszakban húsz tanóránál többet mulasztott igazolatlanul
- fegyelmi eljárás vagy egyeztető eljárás keretében született tanulói jogviszony megszüntetésére vonatkozó határozattal
- intézményünkben való oktatás sikeres lezárásával megszűnik a tanulói jogviszony
- ha a tanuló kérvényezi tanulói jogviszonyának megszüntetését
- ha a tanuló nem hajlandó teljesíteni a továbbtanuláshoz szükséges feltételeket
- Az iskola a tanítási év utolsó napján egyoldalú nyilatkozattal is megszüntetheti annak a tanulónak a tanulói jogviszonyát, aki nem tanköteles, ha ugyanannak az évfolyamnak a tanulmányi követelményeit második alkalommal nem teljesítette.

7. A tanuló értékelésének elvei és módszerei

Az **esti és levelező munkarendben** a tanuló kötelessége a munkarendjére előírt tanítási napokon a tanítási órákon jelen lenni, továbbá beszámolási kötelezettségét teljesíteni. A tanórák rendjét főszabályként az intézmény órarendje rögzíti.

A tanuló tanórákon való jelenlétét jelenléti ív aláírásával igazolja. Amennyiben a tanuló a tanítási órákról neki fel nem róható okból marad távol, köteles hiányzását írásos dokumentummal igazolni. Jelen rendelkezés alkalmazásakor a tanulónak fel nem róható minden olyan, a tanuló iskolai foglalkozásokon történő megjelenését gátló tényező, amely nem vezethető vissza a tanuló szándékos vagy gondatlan magatartására. A tanuló a hiányzását igazoló dokumentumot az osztályfőnökének köteles leadni. Az osztályfőnök a jelenléti ív megfelelő napjainál dokumentálja a hiányzás igazolt voltát.

Az intézmény félévenként összesíti az igazolatlan hiányzásokat, és ennek alapján megállapítja, hogy a hiányzások következményeként melyik tanulónak szűnik meg a jogviszonya. Megszűnik annak a tanulónak a jogviszonya, aki a szorgalmi időszakban a jogszabályban meghatározott számú óránál többet mulasztott.

Ha a tanuló a tanórai foglalkozások több mint ötven százalékáról igazoltan távol maradt, félévkor és év végén minden esetben osztályozó vizsgán köteles számot adni tudásáról. Az osztályozó vizsga alól felmentés nem adható.

A Nkt. 55.§ alapján a Felnőtt Oktatási Központ és Gimnázium a tanulót kérelmére felmentheti az iskolai kötelező foglalkozásokon való részvétel alól, ha a tanuló egyéni adottságai vagy sajátos helyzete ezt indokoltá teszi. Döntéséről az intézményvezető

határozatot hoz, amelyben meghatározza, hogy a felmentett tanuló mikor és milyen módon adhat számot tudásáról.

Az egyes tanulók teljesítményének, haladásának értékelése a pedagógus feladata. Az így nyert információk a tanulók és a pedagógusok tájékoztatására szolgálnak.

A tanulók teljesítményének értékelése különböző időpontokban különböző céllal és módon történik.

A magasabb évfolyamra lépés feltételeit az egyes évfolyamokra, a kerettanterv követelményeire épített, tartalmilag a Helyi tanterv, módszertanilag a Vizsgaszabályzat tartalmazza.

Az iskola célrendszerének megfelelően az évközi értékelés *megerősítő*, tanácsadó, korrigáló jellegű.

A tantervi téma feldolgozásába beiktatható formatív jellegű, az eredményes tanulást elősegítő mérésekre, értékelésekre a munkarendből fakadó alacsony óraszám miatt ritkán nyílik lehetőség, ha van, formája iskolánkban többnyire írásbeli. Törekedni kell azonban a szóbeliség erősítésére, éppen az előadás, megformálás, szóbeli készségek fejlesztése okán.

Az alkalmazott lezáró-minősítő értékelés az ötfokozatú osztályozással történik.

A magyar nyelvet és irodalmat a tanév során külön-külön értékeljük, de félévkor és év végén a szerzett érdemjegyek alapján egy érdemjeggyel értékeljük a tantárgyat, mint ahogy az érettségi vizsgán is történik.

A tanév sikeres befejezésének feltétele a szaktanár által meghatározott számú évközi érdemjegy megszerzése. Az évközi érdemjegy származhat:

- előre bejelentett időpontokban megírt dolgozatokból, feleletekből, beszámolókból, vizsgákból
- a szaktanár által kijelölt témájú és tartalmú házi dolgozatokból,
- az órai munkára adott érdemjegyekből.

A pontos tantárgyi követelmények meghatározása a szaktanárok joga és kötelessége a helyi tantervben tantárgyanként és évfolyamonként meghatározott tematika alapján.

A tanév folyamán szerzett osztályzatok alapján a szaktanár állapítja meg a félévi tájékoztató, illetve év végi érdemjegyet.

Az a tanuló, aki munkahelyi vagy indokolható magánéleti helyzete miatt az évközi folyamatos, ütemezett munka során nem tudta teljesíteni a követelményeket, az a szaktanárokkal egyeztetett módon és időpontban a félév, illetve a tanév zárása előtt pótolhatja elmaradásait a jegyek megszerzése érdekében.

Amennyiben a tanuló önhibájából pótlási (beszámolási) kötelezettségének sem tesz eleget, jegyek hiányában teljesítménye nem értékelhető (osztályozhatatlan), úgy a továbbhaladása szempontjából elégtelennek minősül.

7.1 Értékelés belépéskor, felvételnél

Alapelveinkből következően az iskolánkba belépők előképzettsége rendkívül különböző. Tanév elején szaktanáraink valamennyi tanulónál szintfelmérést készítenek,

ami meghatározóan **diagnosztizáló**-helyzetfelmérő jellegű, célja a belépőknél a tanuláshoz szükséges képességek, előzetes ismeretek feltárása, a beléptetési szint meghatározása, a felzárkóztatás módszereinek tervezéséhez szükséges információk gyűjtése.

7.2 A tanuló kötelességének teljesítése esti és levelező munkarendben

7.2.1 Esti munkarendű tanuló esetében

- az első vizsgán neki fel nem róható, igazolt okból egy vagy több tantárgyból nem szerez érdemjegyet, a félév zárása előtt *pótló vizsgát* tehet. A vizsga pótlásának módjára, engedélyezésére, szervezésére és szabályaira vonatkozóan a Felnőtt Oktatási Központ és Gimnázium Vizsgaszabályzata részletes rendelkezéseket tartalmaz.
- a második és/vagy harmadik vizsgán neki fel nem róható, igazolt okból egy vagy több tantárgyból nem szerez érdemjegyet, a tanítási év meghatározott időszakában *pótló vizsgát* tehet. A pótló vizsga módjára, engedélyezésére, szervezésére és szabályaira vonatkozóan a Felnőtt Oktatási Központ és Gimnázium Vizsgaszabályzata részletes rendelkezéseket tartalmaz.

7.2.2 Levelező munkarendű tanuló esetében

- az első vizsgán neki fel nem róható, igazolt okból egy vagy több tantárgyból nem szerez érdemjegyet, az adott tantárgy(ak)ból *pótló vizsgát* tehet. A pótló vizsga módjára, engedélyezésére, szervezésére és szabályaira vonatkozóan a Felnőtt Oktatási Központ és Gimnázium Vizsgaszabályzata részletes rendelkezéseket tartalmaz.
- a második vizsgán neki fel nem róható, igazolt okból egy vagy több tantárgyból nem szerez érdemjegyet, az adott tantárgy(ak)ból *pótló vizsgát* tehet. A pótló vizsga módjára, engedélyezésére, szervezésére és szabályaira vonatkozóan a Felnőtt Oktatási Központ és Gimnázium Vizsgaszabályzata részletes rendelkezéseket tartalmaz.
- A tanuló félévi eredményeiről az osztálynapló megtekintésével értesülhet. A félévi érdemjegyekről írásos értesítő automatikusan nem készül, azonban a tanuló kérésére az intézmény kiállítja azt.

7.3 A tanuló évközi értékelésének alapelvei

- Tanulók évközi haladását mérő eszközök:
 - szóbeli feleletek: előzetes bejelentése nem kötelező, bár célszerű,
 - kisebb tanítási egységek (tanórák) tananyagtartalmát számonkérő írásbeli dolgozatok,
 - fejezeteket, témaköröket lezáró írásbeli dolgozatok (témazáró dolgozat),
 - vizsgák: munkaterv szerint, előzetesen definiált időpontban,
 - adott témakörhöz kapcsolódó házi dolgozatok, projektmunkák.
- Tanulmányok alatti vizsgák:
különbözeti vizsgák, negyedéves, féléves, háromnegyedéves, év végi, javító- és pótló vizsgák, osztályozó vizsga

7.3.1 Évközi írásbeli dolgozatok

- Az írásbeli dolgozatok tervezett időpontját – a rövid írásbeli felelet kivételével – a

szaktanár legkésőbb egy héttel előbb közli a tanulókkal,

- Az írásbeli felelet vagy dolgozat írása történhet dolgozatfüzetbe, előre nyomtatott feladatlapon, vagy különálló lapon.
- Az írásbeli feladatokat a tanulók megkaphatják: írott formában, a táblára felírva, diktálás útján, kivetített formában, a feladatgyűjteményből kijelölve.
- Az írásbeli dolgozatokat – a rövid írásbeli felelet kivételével – a tanév végéig meg kell őrizni.
- A tanulócsoport teljesítményét szóban értékeljük. Az egyéni észrevételeket a dolgozatra írásban rögzítjük, az esetleges problémákat személyesen beszéljük meg.

7.3.1.1 Korlátai

- Egy napon legfeljebb két témazáró dolgozat íratható.
- A témazáró dolgozatokat *legalább egy héttel korábban be kell jelentenie* a szaktanárnak.
- Ha a tanuló az írásbeli számonkérést megelőzően, témazáró dolgozat esetén hosszabb ideig hiányzott, és hiányzásait még nem tudta bepótolni, avagy az előző tanórán nem volt jelen, felmentést kaphat, feltéve, ha az ilyen irányú szándékát a tanóra elején, a feladatkijelölés előtt bejelenti. A pótlás időpontját a szaktanár határozza meg.

7.3.1.2 Súly a tanulók értékelésében

Törekednünk kell az írásbeli és a szóbeli beszámoltatások helyes arányainak kialakítására. A szóbeli és a rövid írásbeli felelet a félévi és év végi jegyek kialakításakor azonos súllyal esnek latba. A témazáró dolgozatra kapott érdemjegyet a félévi illetve év végi osztályzat kialakításánál súlyozottan számítjuk be.

A dolgozatokat, írásbeli feleleteket két héten belül – a szaktanár hosszabb távollétét kivéve - kijavítva értékelni kell, azokat megtekintésre a tanulónak át kell adni.

Megtekintés után a tanuló visszaadja a dolgozatokat, amiket a szaktanár a tanév végéig megőriz. A szaktanárnak joga, de nem kötelessége az elmaradt témazáró dolgozatokat bepótoltatni.

A kapott érdemjegyekről *a tanulókat tájékoztatni kell.*

Legkésőbb minden hónap utolsó tanítási napjáig be kell vezetni az osztálynaplóba minden, az abban a hónapban adott érdemjegyet.

Az egyes tantárgyakból az éves / féléves érdemjegyek általa tervezett, megkívánt számát a tan- tárgy jellegének megfelelően a szaktanár állapítja meg Nevelési Program megfelelő pontjának figyelembevételével. s ezt a tanulókkal a tanév elején közli.

Nem minősíthető osztályozhatatlannak az a tanuló, aki minimális számú érdemjeggyel rendelkezik félévente.

Év végén az egész éves teljesítményt kell értékelni.

Amennyiben a minimális elvárt jegy száma kevesebb, mint a szaktanár által a tanév elején az érdemjegyek számáról közölt elvárás, úgy a végső osztályzat indokolt módon lefelé eltérhet a számított jegyek átlagától. A kellő számú érdemjegy hiányának a naplóból egyértelműen ki kell derülnie.

7.3.1.3 Az egyes számonkérési módok értékelésének sajátosságai

Az alábbi kritériumok ajánlások, azok betartása az egységes értékelés következetes alkalmazását segíti.

Tantárgyak jellegétől és a számonkérés céljától, módszerétől függően az értékelés nem mindig fejezhető ki pontszámmal vagy %-os formában, vagy nehézkes a teljesítés mértékét ilyen módon kifejezni.

Ilyen esetekben is érdemjeggyel kell értékelni a tanulói teljesítményt, a tanári gyakorlatnak megfelelően. A jó pedagógiai gyakorlatban ilyen esetekben szóbeli (írásbeli) értelmezés, indoklás alapozza meg a megfelelő szaktanári értékelést.

Az értékelés érdemjegyekkel való kifejezésénél ezen esetekben akár írásbeli, akár szóbeli számonkérés történt, a szóbeli feleletek értékelésének szempontjait kell alkalmazni.

Az értékelés végső célja is az, hogy a tanuló eljusson az érettségi vizsgáig, s azt sikeresen teljesítse, így az értékeléskor az érettségi vizsgán alkalmazott értékelési eljárások, szabályok, ponttárolók alkalmazását javasoljuk.

7.3.2 Szóbeli feleletek

A tanulók szóbeli kifejezőképességének fejlesztése érdekében a nevelők rendszeresen ellenőrzik a követelmények elsajátítását szóbeli felelet formájában.

- **5 /jeles/** kiválóan, önállóan, esetleg kisebb segítő kérdésekkel előadott ismeretanyag, logikusan és hiánytalanul megadott válaszok,
- **4 /jó/** összefüggően, jól felépített és előadott ismeretanyag, az összefüggések kis hányadára a tanuló csak tanári segédlettel emlékezik,
- **3 /közepes/** akadozva előadott ismeretanyag, a tanuló összefüggő feleletre nem képes, a tények többségét felsorolja, az összefüggések kisebbik hányadát segítő kérdések alapján felismeri a tanuló,
- **2 /elégséges/** nehézkesen és igen hiányosan előadott ismeretanyag, a tények többségét segítő kérdésekre fel tudja idézni, de azokat rendszerezni, magyarázni, közöttük összefüggéseket feltárni nem képes a tanuló,
- **1 /elégtelen/** elfogadhatatlan, igen hiányos tartalom, a tények döntő többségét nem tudja még segítő kérdésekre sem felidézni a tanuló.

Amennyiben a teljesítmény százalékos formában kifejezhető, úgy az alábbi általános értéklési elveket alkalmazzuk az érdemjegyre történő átváltás során.

7.3.3 Témazáró, felmérő írásbeli dolgozatok:

A tananyag egy-egy fejezete után írt dolgozat, amely a rendszeres munka ellenőrzésére, a folyamatos munka értékelésére ad lehetőséget. Lehet több fejezet összefoglaló dolgozata is, mely számot ad arról, hogy milyen szinten sajátították el a tanulók az adott tanítási egységet.

Az értékelés általában pontszámok alapján történik, ami figyelembe veszi a kérdések nehézségi fokát. Az egyes esetekben eltérő nehézségi fokok miatt csak tól-ig határok állapíthatók meg, de mindenképpen követendő elv, hogy a 12. évfolyamban a témazáró, nagyobb egységekre vonatkozó dolgozatok értékelésénél az érettségire alkalmazandó szabályokat kell alkalmazni.

Elégtelen minősítés: 0 % - 30%. alatt

Jeles minősítés: 90- 100 % felett.

Az alapvető fogalmakat számonkérő dolgozat esetén a fenti minősítés így módosul:

Elégtelen minősítés: 0 - 30 % alatt.

Jeles minősítés: 90 - 100 % felett.

7.3.4 Házi dolgozatok

Tanulók önálló munkára, az információgyűjtésre szoktatására alkalmazható forma. A tanult anyaghoz köthető, a tanórán elhangzottak mélyebb megismerését igénylő írásbeli munka, ismertetés, esszé stb. Alkalmazható a tanórán elsajátított módszerek otthoni begyakorlásának elősegítésére is.

Értékelése a feladat kiosztásakor közölt elvárásoknak megfelelően történhet.

Jellegénél fogva nem biztosítható az önálló tanulói munka, ezért az év végi értékelésnél indokolt az iskolai dolgozatoknál kisebb súllyal figyelembe venni.

Amennyiben a tanuló a kötelezően előírt házi dolgozatát határidőre *nem adja be*, a mulasztásra elfogadható indoka nincs, akkor a szaktanár a dolgozatot *elégtelenre* minősítheti.

7.3.5 Tanulmányok alatti vizsgák követelményrendszere

Ennek rendszerét, felépítését, alapelveit a Felnőtt Oktatási Központ és Gimnázium Vizsgaszabályzata tartalmazza.

7.4 Magatartás és szorgalom értékelése

A Felnőtt Oktatási Központ és Gimnáziumban a felnőtt tanuló magatartását és szorgalmát az osztályfőnök minősíti, ezzel is visszaigazolja a tanulónak, hogy erőfeszítései látszanak és az iskola értékeli.

7.5 A tanuló kötelességének teljesítése az előírtnál hamarabb

A Nkt. 57.§ (3) bekezdés alapján a Felnőtt Oktatási Központ és Gimnázium vezetője engedélyezheti a tanuló kérelmére, hogy az iskola két vagy több évfolyamára megállapított tanulmányi követelményeket az előírtnál hamarabb teljesítse.

A tanulmányi idő rövidítésére és az ehhez kapcsolódó szintfelmérőre vonatkozóan a Felnőtt Oktatási Központ és Gimnázium Vizsgaszabályzata részletes rendelkezéseket tartalmaz. A szintfelmérő célja annak megállapítása, hogy az osztályozó vizsgára jelentkezett esti vagy levelező munkarendű tanuló legalább elégséges szinten elsajátította az egyes

tantárgyak tananyagát az adott időszakban, így feltételezhető, hogy folyamatos tanulással sikeresen vehet részt az osztályozó vizsgákon.

Az iskolarendszerű felnőttoktatásban a felnőttek korábbi tanulási tapasztalata és sajátos helyzete miatt a tanulmányok rövidítésének, a tanuló gyorsabb haladásának lehetővé tétele alapvető követelmény. A Felnőtt Oktatási Központ és Gimnáziumban a tanulmányok rövidítése a tanuló önálló készülésén alapszik.

7.6 Javítóvizsgák

A javítóvizsgák szervezésére és szabályaira vonatkozóan a Felnőtt Oktatási Központ és Gimnázium Vizsgaszabályzata részletes rendelkezéseket tartalmaz.

7.7 Tanulók önértékelése

A személyiségfejlesztés és a közösségfejlesztés területén a munkarendből, életkorból adódó korlátok kompenzálására a heterogén életkori összetétel is nyújthat lehetőséget, éppen a hozott tapasztalatok, a különböző előképzettség kapcsán.

Szorgalmazzuk az önálló tanulást, **önértékelést**, a kölcsönös segítségadást, kölcsönös követelménytámasztást segítő tevékenységeket:

- csoportfeladatok meghatározása (téma, témakör feldolgozása, anyaggyűjtés,...)
- az elvégzett feladatok *csoport szintű önértékelése*,
- csoportok közötti kölcsönös *értékelés*.

Törekszünk arra, hogy a tanítás-tanulás folyamatában a tanuló oldott és tárgyyszerű légkörben szembesüljön saját produkciójával, ez fejlessze önellenőrzési és önértékelési képességét, ami a felnőttoktatásban meghatározó önálló tanulás feltétele és követelménye.

7.8 A tanuló magasabb évfolyamba való lépése

A tanuló magasabb évfolyamba akkor léphet, ha az előírt tanulmányi követelményeket sikeresen teljesítette. Az adott évfolyam tantervi követelményeinek teljesítése valamennyi tantárgyból. Ezen feltétel teljesítése esetén léphet a tanuló magasabb évfolyamba.

Az esti munkarend szerinti oktatás során az otthoni önálló munkák, házi dolgozatok útján és a vizsgák során szerzett érdemjegyek összessége teszi lezárttá az adott évfolyamot igazolva annak sikeres teljesítését.

Az a tanuló, aki a tanév második félévében kapcsolódik be az oktatásba, és nem rendelkezik az adott félévről értesítővel, a félévi vizsgákat köteles teljesíteni.

Év végi elégtelen osztályzat esetén a tanuló tanév végéig (augusztus 31-ig) javítóvizsgát tehet, amennyiben az elégtelen osztályzatok száma nem haladja meg a hármat.

Az évfolyam végi teljesítményről az intézmény minden egyes évfolyamra vonatkozóan bizonyítványt állít ki.

III. Helyi tanterv

8. Intézményünk helyi tantervének törvényi alapjai, struktúrája

8.1 A Helyi tanterv törvényi szabályozottsága

A felnőttoktatás követelményei nem térnek el a nappali rendszerű iskolai oktatás követelményeitől, ti. a felnőttoktatás résztvevői is központi állami vizsgára készülnek fel, közép- vagy emelt szintű vizsgakövetelmények alapján tesznek érettségi vizsgát. Az általános műveltséget megalapozó, érettségire való felkészítő oktatás kerettantervek kiadásáról szóló 51/2012 EMMI rendelet figyelembevételével, az azokban foglalt kerettantervi ajánlások szerint folyik.

A Helyi tanterv kidolgozásának alapját képezi:

- 51/2012. Nemzeti alaptanterv és azt az kiegészítő Kerettanterv (kifutó rendszerben)
- 5/2020. (I. 31.) Korm. rendelet a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról (a továbbiakban NAT);
- Kerettanterv az 5/2020. (I.31.) Korm.rendelet kiegészítéseként

8.2 A NAT által előírt műveltségterületek megjelenése iskolánk tantárgyi rendszerében

NAT műveltségi területei	Tantárgyak
Magyar nyelv és irodalom	Magyar irodalom Magyar nyelv
Élő idegen nyelv	Idegen nyelv (angol vagy német nyelv)
Matematika	Matematika
Ember és társadalom	Történelem Osztályfőnöki
Ember a természetben	Fizika Biológia Kémia
Földünk és környezetünk	Földrajz
Művészetek/művészettörténet	Magyar irodalom Magyar nyelv / kommunikáció Történelem Művészeti ismeretek

Informatika	Informatika; Digitális kultúra Információkeresés, könyvtárhasználat, információk rendszerezése minden tantárgyban integrálva a tananyaghoz kötődő otthoni munkával elsajátítható tananyag feldolgozásához
Életvitel és gyakorlati ismeretek	Kémia
	Biológia
	Osztályfőnöki
	Fizika

8.3 A Helyi tanterv kialakításánál figyelembe vett célok és feladatok

A felnőttek középiskolája 9-12. osztályának feladata olyan ismeretek és képességek nyújtása, amelyek átfogják az általános műveltség középiskolai körét, tekintetbe véve a tanulók életpasztalatait és korábbi (általános iskolai, illetve megszakított középiskolai) tanulmányait, rendezve és kiegészítve ezek eredményeit.

A felnőttek középiskolája megteremti az érettségi, a felsőfokú továbbtanulás, a munkaerőpiacon történő előnyösebb elhelyezkedés lehetőségét.

A tananyag tantárgyi és tantárgyközi tartalmai, tevékenységformái közvetítik és továbbfejlesztik a kommunikációs és a tanulási képességeket, az élethosszig tartó tanulás igényeinek és az erre való képességek kifejlődésének érdekében. Alkalmat adnak a tanulók életvitelének, társadalmi létformáiknak és a világban való tájékozottságuk továbbfejlesztésére. Rehabilitációs lehetőséget biztosítanak korábbi iskolai kudarcaik kompenzálására. Módot nyújtanak a tanulók személyiségének minél átfogóbb fejlesztésére, szocializálására.

A helyi tanterv hangsúlyt helyez arra, hogy a középfokú tananyag nemcsak ismeretek rendszere, hanem ezzel együtt bevált megismerési-tanulási és cselekvési módszerek elsajátítási eszköze is, az ismeretelsajátítástól elválaszthatatlan gondolkodási és cselekvési műveletek kifejlesztője. Ily módon törekszik a műveltség elvontabb elméleti és konkrétabb gyakorlati szintjeinek egyensúlyára, az elméleti és a gyakorlati gondolkodás közti átmenetek létrehozására, - különös tekintettel az érettségire, illetve a felsőfokú továbbtanulás lehetőségeinek biztosítására. Hangsúly került a reprodukív gondolkodás továbbfejlesztési lehetőségeinek biztosítására, a problémamegoldó és a kreatív működés irányába. Mindezek a felnőttek középiskolái kiemelt feladataihoz kapcsolódnak.

8.4 A választott kerettanterv

Pedagógiai céljainknak megfelelően, a tanulók felvételének elveivel összhangban a kerettantervek kiadásának és jogállásának rendjéről szóló **51/2012. (XII. 21.) számú EMMI rendelethez a 6/2014. (I.29.) EMMI rendelet 3. mellékleteként** kiadott és a **34/2014 (IV. 29) EMMI rendelet mellékletével módosított 12. sz. melléklet** szerinti változat a felnőttek gimnáziuma (9-12) számára előírt kerettantervet alkalmazzuk kifutó rendszerben. A 2020/21-es tanévtől pedig **az 5/2020. (I.31.) Korm. rendelet alapján készült Nemzeti Alaptantervet** és az arra épülő **Kerettantervet** alkalmazzuk felmenő rendszerben.

8.5 Helyi tantervek

a; A felnőttoktatás helyi tanterve

1. a nappali (ifjúsági) tagozat minden évfolyamon 32 óra – specialitásokkal
2. az esti képzés óraszámát mindenütt minimum 50%-a a nappalinak
3. a levelező képzés óraszámát pedig kevesebb mint 1/3-a a nappalinak (10–10,5 óra)

	9.		10.			11.			12.		
Munkarendek	Esti	Esti	Esti A	Esti B	Levelező	Esti A	Esti B	Levelező	Esti A	Esti B	Levelező
Magyar nyelv és irodalom	3 (114)	3 (114)	3 (114)	3 (114)	2,5 (95)	3 (114)	3 (114)	2 (76)	3 (114)	3 (114)	2 (76)
Matematika	3 (114)	3 (114)	3 (114)	3 (114)	2 (76)	3 (114)	3 (114)	2 (76)	3 (114)	3 (114)	2 (76)
Történelem	2 (76)	2 (76)	2 (76)	2 (76)	1 (38)	2 (76)	2 (76)	1 (38)	2 (76)	2 (76)	1 (38)
Állampolgári ismeretek						1 (38)	1 (38)	0,5 (19)			
Természettudomány			2 (76)	2 (76)	1 (38)						
Kémia	1 (38)	1 (38)									
Fizika	1 (38)	1 (38)									
Földrajz	1 (38)	1 (38)									
Biológia	1 (38)	1 (38)									
I. Idegen nyelv	2 (76)	2 (76)	3 (114)	3 (114)	2 (76)	3 (114)	3 (114)	3 (114)	3 (114)	3 (114)	3 (114)
Művészetek			0,5 (19)	0,5 (19)	0,5 (19)	1 (38)	1 (38)	0,5 (19)			
Digitális kultúra	1 (38)	1 (38)	0,5 (19)	0,5 (19)	0,5 (19)						

Mozgókép-kultúra és médiaismeret vagy Dráma és színház						1 (38)	1 (38)	0,5 (19)
Osztályközösség-építés	1 (38)	1 (38)	1 (38)	1 (38)	0,5 (19)	1 (38)	1 (38)	0,5 (19)
Esti Összes óraszám (Éves)	16 (608)	16 (608)	15 (570)	15 (570)		15 (570)	15 (570)	
Levelező Összes óraszám (Éves)					10 (380)			10 (380)

A törvényi szabályozás értelmében, mint az a kerettantervből is kitűnik, iskolánknak nem tartozik a feladatai közé a testnevelés, a minden napos testedzés megvalósítása.

A részletes kerettantervi követelményeket jelen Pedagógiai Program kiegészítő dokumentuma, *A Pedagógiai Program helyi tantervének kiegészítése* című dokumentum tartalmazza.

A NAT szellemiségét követve, a választott kerettantervben a *Magyar irodalom* és az *Anyanyelv, kommunikáció* tantárgyak egy egységbe szerveződnek, *Magyar nyelv és irodalom* néven, az órakereti bontás megtartásával.

Ezzel összhangban Magyar nyelv és irodalom néven, félévkor és a tanév végén egy osztállyal értékeljük a tanulói teljesítményeket.

A jogszabályi előírásoknak megfelelően, az óraszám, továbbá a kerettantervi egységek (tematikai egység/fejlesztési cél) mindegyikének teljesülését az Anyanyelv és a Magyar irodalom részeknek a Tantárgyfelosztásban, az osztályok Órarendjében és Haladási naplójában külön, az *Anyanyelv* és a *Magyar irodalom* névvel történő feltüntetésével kívánjuk biztosítani.

Az osztályközösség-építés (esti- és levelező munkarend 9-12. évfolyam): Az osztályfőnöki program elsődleges célja az osztályközösség kialakulásának elősegítése a tanulás sikeressége érdekében, továbbá hogy a tanulóknak az iskolával és a tanúlással kapcsolatos kedvezőtlen attitűdjei megváltozzanak. A közösség kialakulásához nagy mértékben hozzájárulnak a közösen szerzett élmények és tapasztalatok, az együtt eltöltött minőségi idő. Ezért – amennyiben erre lehetőség van – az osztályfőnöki program óráit összevont, tömbösített formában igyekszünk megvalósítani, esetenként külső helyszíni programokkal.

Az *osztályközösség-építés* programban szorgalmazzuk, hogy az osztályfőnökök a tanulók jobb megismerésére figyelmet fordítsanak, és azoknak a kompetenciáknak a fejlesztésére helyezik a hangsúlyt, amelyek erősíthetik a tanulók beilleszkedését az iskolai közösségekbe. Mindemellett, az osztályközösség-építés fontos célja egyrészt az élethosszig tartó tanulás támogatása, tanulás módszertani, tanulástechnikai gyakorlással, illetve az osztályközösség közös erőfeszítéseit elősegítve, másrészt – a kötelező társadalomismeret

tantárgy megszűnésével – a tanulók számára fontos társadalomismereti kérdések megtárgyalása. A tanulók a tömbösített alkalmakon (tanórákon), érdemjegyeket és osztályzatokat nem szereznek. A törzslapban és bizonyítványban minősítés nem szerepel.

8.6 A szabadon tervezhető órakeret

A Nat 7. § (1), a Nkt 27. § (1) bekezdése szerint a tanórai foglalkozások megszervezhetőek a hagyományos, tantermi szervezési formáktól eltérő módon, így különösen projektoktatás, erdei iskola, múzeumi foglalkozás, könyvtári foglalkozás, művészeti előadáshoz vagy kiállításához kapcsolódó foglalkozás formájában is, amennyiben biztosított az előírt tananyag átadása, a követelmények teljesítése, a tanítási órák ingyenessége, a tanulói terhelés korlátozására vonatkozó rendelkezések megtartása.

A Felnőtt Oktatási Központ és Gimnázium így évfolyamonként és félévenként két kötelező, tantermen kívüli projektdélutánt tart a szaktanárok vezetésével. Ezek mindig az adott tananyagegységhez kötődnek, kialakítását mindig az adott szaktanár kompetenciájára bízva. A szaktanár éves tanmenetében feltünteti ezeket a projektdélutánokat, megnevezve a tantárgyi struktúrában elfoglalt helyét, a tananyagegységet, a megvalósítandó feladatot, valamint az értékelés módszerét. A projekt kidolgozásának minőségéről és megvalósításáról minden esetben az intézményvezető dönt.

A választott kerettantervben a 9 – 11. évfolyamok heti szabad órakeretének terhére az intézmény a helyi sajátosságok figyelembevételével, adott esetben intenzív módon, tömbösített formában megvalósuló érettségire való felkészülést elősegítő tantárgyi modulokat alakíthatnak ki, a kötelező tantárgyakhoz kapcsolódóan. Ezek célja elsősorban a tantárgyi hiányok pótlása, a tanult tartalmak elmélyítése kell, hogy legyen, elősegítendő a tanulók érettségire vonatkozó szabad tantárgyválasztását a 11. évfolyam végén.

8.7 Önképzés támogatása

Tekintettel arra, hogy felnőttoktatásban résztvevő tanulók túlnyomó többsége munkaviszonyban dolgozik, vagy vállalkozó, valamint családos felnőtt emberek, így nem rendelkeznek kellő szabadidővel egyéb foglalkozáson való részvételre. Iskolánk támogatja tanulóink önszerveződését, együtt-tanulását, melyhez - igény esetén - internet hozzáférést, könyvtárat, eszközöket, tantermeket biztosítunk tanulóink részére.

8.8 Rendelkezés az idegen nyelv oktatásáról

A Felnőtt Oktatási Központ és Gimnázium helyi tantervét az **angol vagy német nyelv** tantárgyra készíti fel. Amennyiben a felvételt kérő diák más nyelvet tanult korábbi középfokú oktatása során, az adott évfolyamba csak akkor bocsátható, ha iskolánk helyi tantervének megfelelően, a korábbi angol vagy német nyelv követelményeit teljesíti osztályozó vagy különbözeti vizsgán. A tanuló erre vonatkozó információkat a beiratkozáskor kapja meg. Az adott szaktanár előzetesen dolgozza ki és bocsátja az iskola rendelkezésére.

8.9 Az érettségi vizsga kötelező vizsgatárgyai

A Felnőtt Oktatási Központ és Gimnázium a rendelkezésre álló órakeretek miatt, a tanulók általános igényeinek megfelelően, csak a középszintű érettségire való felkészítést biztosítja. Az emelt szintű érettségire való jelentkezés intézményünkön kívüli, önálló felkészülést is igényel.

Az intézmény az érettségi vizsga vizsgafeladataira történő felkészítést a 9-12. évfolyamok kötelező órakeretébe integrálva biztosítja a kötelező érettségi vizsgatárgyakból (*magyar nyelv és irodalom, matematika, történelem, és angol/német nyelv*)

8.10 Az érettségi vizsga kötelezően választható vizsgatárgyai

Tanulóink az érettségi vizsgaszabályzat rendelkezéseinek figyelembevételével választhatják meg érettségi vizsgatárgyaikat. Szabadon választható vizsgatárgy lehet a tantervünkben szereplő bármely tanult tárgy, melynek van központi vizsgakövetelménye.

A *földrajz, a művészetek* és a *fizika* tantárgyak, mint kötelezően választható vizsgatárgyak esetében az érettségi vizsga vizsgafeladataira történő felkészítés a tanulmányok során folyamatosan, illetve a 12. évfolyamos, esti munkarendű osztályok órakeretébe beszámítható *választható érettségi előkészítő* órák *földrajz és informatika* tantárgy tanórai keretében biztosítottak. Az órákat a levelező munkarendű tanulók is látogathatják.

Az érettségi előkészítő célja az érettségi vizsga vizsgafeladatainak megismerése, így iránymutatást, segítséget adva a tanulónak a felkészüléshez. A választható érettségi előkészítő órákra a tanulók a tanítási év során folyamatosan jelentkezhetnek a szaktanárnál. A szaktanár napi jelenléti íven rögzíti az órát látogató tanulók névsorát. A választható érettségi előkészítő órákon átvett tananyag ismeretét a szaktanár nem méri, érdemjeggyel, osztályzattal nem minősíti. A választható érettségi előkészítő órákat sem a tanuló törzslapjában, sem bizonyítványában nem tünteti fel az intézmény.

8.11 Alkalmazható tankönyvek, segédletek választásának főbb elvei

Iskolánkban a nevelő-oktató munka során a pedagógusok elsősorban olyan nyomtatott taneszközöket (tankönyv, munkafüzet stb.) használnak a tananyag feldolgozásához.

Az egyes évfolyamokon a különféle tantárgyak feldolgozásához szükséges kötelező tanuló taneszközöket az egyes szaktanárok határozzák meg az iskola helyi tanterve alapján.

A taneszközök beszerzése a tanév kezdetére a diákok kötelessége, melyben kérheti intézményünk segítségét. A tankönyvellátás rendjét a házirend tartalmazza.

A taneszközök kiválasztásánál a szakmai munkaközösségek a következő szempontokat veszik figyelembe:

- A taneszköz feleljen meg az iskola helyi tantervének.
- Az egyes taneszközök kiválasztásánál azokat az eszközöket kell előnyben részesíteni, amelyek több tanéven keresztül használhatóak. (pl. tartós tankönyvek)
- A taneszközök használatában az állandóságra törekszünk.
- A taneszközök ára feleljen meg annak az összegnek, amelyet a magasabb jogszabályban foglaltak alapján évente meghatároz.

Az iskola arra törekszik, hogy saját költségvetési keretéből, illetve egyéb támogatásokat felhasználva valamennyi tantárgyból nyomtatott taneszközt szerezzen be az iskolai könyvtár számára.

Felnőttoktatásban a forgalomban lévő tankönyvek közül azon könyveket részesítjük előnyben és használatát szorgalmazzuk, amelyek az önálló tanulást jobban elősegítik.

Az interneten elérhető tudásanyag bázisok váltak leginkább dominánssá tanáraink iskolai gyakorlatában és tanulóink otthoni felkészülésében. Mivel iskolánk speciális jellegéből adódóan bérlőként van jelen valamennyi telephelyén, a „befogadó” iskolákkal

kötött bérleti szerződések rendelkeznek arról is, hogy a Pedagógiai Program végrehajtásához szükséges nevelő-oktató munkát segítő eszközök meghatározott és rendelkezésre álló részét és az általunk igényelt felszerelést az adott iskola a rendelkezésünkre bocsátja. Így biztosítani tudjuk az informatikai eszközök rendszeres iskolai elérését és tanulók általi használatát, oktató CD-k megtekintését, video- és DVD-filmek vetítését is.

Pedagógusaink nagy többsége képes a digitális táblák alkotó használatára is, így az intézményben interaktív tanórák tartására is lehetőségünk adódik.

8.12 Mentességek

8.12.1 Mentesség szakvélemény vagy szakértői vélemény alapján

Amennyiben a tanuló jogszabályban meghatározott típusú, érvényes, bizonyos tantárgy(ak) vagy tantárgyrész(ek) értékelése, minősítése alóli mentesítését javasló szakvéleményt, szakértői véleményt mutat be, az intézményvezető a benyújtott dokumentumokon szereplő javaslatok alapján a tanulót mentesíti adott tantárgy(ak)ból az érdemjegyekkel és osztályzatokkal történő értékelés és minősítés alól vagy határoz egyéb, a számonkérések során alkalmazandó könnyítésekről. Amennyiben a tanulót az intézményvezető határozata mentesíti az érdemjegyekkel és osztályzatokkal történő értékelés és minősítés alól, osztályozó naplójába, törzslapjába és bizonyítványába az „mt” megjegyzés kerül az intézményvezető határozatának iktatási számára történő hivatkozással.

Az érettségi vizsgákra vonatkozóan a tanuló külön kérelmet nyújt be, az intézményvezető ennek alapján külön határozatot hoz.

8.12.2 Mentesség a kötelező tanórai foglalkozásokon való részvétel alóli felmentés alapján

Az intézményvezető, az intézmény vezetőjének jogkörében eljárva, a tanulót, kérelmére felmentheti az iskolai kötelező tanórai foglalkozásokon való részvétel alól, ha a tanuló egyéni adottságai vagy sajátos helyzete ezt indokoltá teszi.

8.12.3 Mentesség érettségi törzslapkirovat alapján

Ha a tanuló valamely tantárgyból sikeres előrehozott érettségi vizsgát tett, általa az adott tantárgy tanulmányi követelményeit teljesítette. Az iskola magasabb évfolyamán, valamint évismétlés esetén e tantárgyból a tanórán való részvétel, továbbá az értékelés és minősítés alól mentesítést kap, bizonyítványába az adott tantárgyhoz „mt” bejegyzés kerül az érettségi törzslapkirovat számára való hivatkozással.

IV. ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK

1. A pedagógiai program megismerésének lehetősége

- Az iskola pedagógiai programja nyilvános, minden érdeklődő számára megtekinthető.
- Pedagógiai program egy példánya az intézményvezetői szobában, egy példánya az iskola fenntartójánál megtalálható, az érdeklődők számára hozzáférhető.
- A pedagógiai program iskolánk honlapjáról (<https://erettsegizzle.hu/>) letölthető

2. A pedagógiai program érvényességi ideje

- Jelen Pedagógiai Program a 2025/2026-os tanév első tanítási napjától kezdődően, az intézmény valamennyi évfolyamán bevezetésre kerül. A Pedagógiai Program jelen átdolgozása változatlanul hagyta a nevelőtestület által elfogadott Pedagógiai Program helyi tantervében meghatározott tantárgyi hálót, a tantervet (tananyagtartalmakat, tantárgyi célokat és követelményeket), így a felmenő rendszerű bevezetés nem indokolt.
- Jelen pedagógiai program érvényes mindaddig, míg törvényi rendelkezés elő nem írja, vagy a módosítását az erre felhatalmazottak nem kezdeményezik.
- A 2025/2026-os tanév során a nevelőtestületnek el kell végezni a pedagógiai program teljes felülvizsgálatát, és értékelését. Szükség esetén módosítani kell, vagy teljesen új pedagógiai programot kell készíteni.

3. A pedagógiai program értékelése, felülvizsgálata

A pedagógiai programban megfogalmazott célok és feladatok megvalósulását a nevelőtestület folyamatosan vizsgálja. Minden tanév végén értékeli a pedagógiai programban megfogalmazott általános célok és a megfogalmazott tantárgyi célok, követelmények megvalósulását.

A megfogalmazott tapasztalatokat az igazgató a tanév értékelésekor összesíti, írásban rögzíti, a nevelőtestület és a fenntartó tudomására hozza. Szükség esetén a módosítását javasolja.

4. A pedagógiai program módosítását kezdeményezheti

- az intézmény vezetője
- a nevelőtestület legalább 25%-a.

A fenntartó előzetes jóváhagyását kell kérni a pedagógiai program minden olyan módosítási szándéka esetén, amelynek következtében a fenntartóra többletkötelezettségek hárulnának.

A pedagógiai program módosítását a nevelőtestület fogadja el, és az a fenntartó

egyetértésével válik érvényessé. A módosított pedagógiai programot, a jóváhagyást követő tanév kezdő napjától kell bevezetni.

A pedagógiai program 2025. év augusztus hó 29 napján a fenntartó jóváhagyásával lép hatályba, és visszavonásig érvényes. A felülvizsgált pedagógiai program hatálybalépésével egyidejűleg érvényét veszti a 2023. év augusztus hó 26. napján készített (előző) pedagógiai programot.

A pedagógiai program felülvizsgálata

A pedagógiai program felülvizsgálatára sor kerül jogszabályi előírás alapján, illetve jogszabályváltozás esetén, vagy ha módosítását kezdeményezi a fenntartó, a nevelőtestület. A kezdeményezést és a javasolt módosítást az igazgatóhoz kell betérjeszteni. A pedagógiai program módosítási eljárása megegyezik megalkotásának szabályaival.

Kelt: Budapest, 2025. augusztus 29.

Besenyei Mária

.....
igazgató – Besenyei Mária

Az intézményben működő egyeztető fórumok nyilatkozatai

A pedagógiai programot az intézmény diákönkormányzata 2025. év augusztus hónap 29. napján tartott ülésén megtárgyalta. Aláírással tanúsítom, hogy a diákönkormányzat véleményezési jogát jelen pedagógiai program felülvizsgálata során, a jogszabályban meghatározott ügyekben gyakorolta.

Kelt: Budapest, 2025. augusztus 29.

[Handwritten signature]

.....
diákönkormányzat vezetője

A pedagógiai programot a nevelőtestület bevonásával 2025. év augusztus hónap 29. napján került megalkotásra.

.....
nevelőtestület vezetője – Budai Viktória

Fenntartói jóváhagyó nyilatkozat

Jelen pedagógiai programot a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 25. § (4) bekezdése értelmében Tanuló Dolgozókért Alapítvány, mint az intézmény fenntartója jóváhagyta. Aláírással tanúsítom, hogy a fenntartó döntésre jogosult vezetője az pedagógiai program fenti rendelkezéseivel egyetért, azokat jóváhagyja.

Kelt: Budapest, 2025. 08. 29.

.....
fenntartó képviselője – Kozári Imre